

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2018/36066205957168132

ZOBRAZENIE RIZÍK, STRÁT A NEISTÔT
V ÚČTOVNÍCTVE KONKRÉTNEJ PODNIKATEĽSKEJ
ÚČTOVNEJ JEDNOTKY

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

ZOBRAZENIE RIZÍK, STRÁT A NEISTÔT
V ÚČTOVNÍCTVE KONKRÉTNEJ PODNIKATEĽSKEJ
ÚČTOVNEJ JEDNOTKY

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo
Študijný odbor: Účtovníctvo
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúca záverečnej práce: Ing. Miriama Blahušiaková, PhD.

Bratislava 2018

Bc. Monika Kalabová

ABSTRAKT

KALABOVÁ, Monika: *Zobrazenie rizík, strát a neistôt v účtovníctve konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotky.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Miriama Blahušiaková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, 59 s.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať spôsob, akým účtovné jednotky zohľadňujú predpokladané riziká, straty a neistoty pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky, pričom hlavný dôraz je kladený na analýzu dôvodov, oprávnenosti a reálnosti účtovania rezerv a opravných položiek v konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotke. Práca je rozdelená do troch kapitol a obsahuje 35 tabuliek. Na začiatku prvej kapitoly sú stručne definované pojmy riziko a neistota, následne sa venuje bilančnej politike účtovnej jednotky a jej jednotlivým nástrojom a prevažná časť prvej kapitoly je venovaná rezervám a opravným položkám, ktoré patria medzi spôsoby, ktorými účtovná jednotka zohľadňuje predpokladané riziká, straty a neistoty pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky. V ďalšej časti je vymedzený celkový cieľ, ale aj čiastkové ciele diplomovej práce slúžiace na dosiahnutie celkového cieľa a metódy použité pri spracovaní diplomovej práce. Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou jednotlivých rezerv a opravných položiek vykázaných v účtovnej závierke konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotky.

Kľúčové slová: riziko, strata, neistota, rezerva, opravná položka, zásada opatrnosti.

ABSTRACT

KALABOVÁ, Monika: *Presentation of risks, losses and uncertainties in accounting of particular business accounting entity.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accountancy and Auditing. – The supervisor of the final thesis: Ing. Miriama Blahušiaková, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, 59 p.

The aim of the final thesis is to analyze the way accounting entities present anticipated risks, losses and uncertainties in their accounting and financial statements while the main emphasis is placed on the analysis of reasons, justification and reality of charging provisions and value adjustments in a particular business accounting entity. The thesis is divided into 3 chapters and contains 35 tables. At the beginning of the first chapter there is brief definition of the words “risk” and “uncertainty” and right after that the chapter is focused on the accounting policy and its tools but the major part of the first chapter is focused on provisions and value adjustments as the way which accounting entities use to present anticipated risks, losses and uncertainties in their accounting and financial statements. In the next part of the final thesis there is determined the main aim of the thesis and also partial aims which help to reach the main aim of the thesis. There are also determined the methods applied while processing the final thesis. The last chapter deals with analysis of provisions and value adjustments which are reported in the financial statements of the particular business accounting entity.

Key words: risk, loss, uncertainty, provisions, value adjustments, prudence.

OBSAH

ÚVOD	9
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	11
1.1 Bilančná politika účtovnej jednotky	12
1.2 Rezervy.....	14
1.2.1 Členenie rezerv.....	16
1.2.2 Rezervy z daňového hľadiska	17
1.2.3 Účtovanie tvorby, použitia a zrušenia rezerv	22
1.3 Opravné položky.....	23
1.3.1 Predpoklady tvorby opravných položiek k jednotlivým druhom majetku.....	24
1.3.2 Opravné položky z daňového hľadiska.....	26
1.3.3 Účtovanie tvorby a zúčtovania opravných položiek.....	28
2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	30
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	32
3.1 Analýza tvorby a zúčtovania rezerv v účtovnej jednotke GUMA, a. s.	32
3.1.1 Dlhodobé rezervy.....	33
3.1.2 Krátkodobé rezervy	34
3.2 Analýza tvorby a zúčtovania opravných položiek v spoločnosti GUMA, a. s.	47
ZÁVER	54
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	56

ZOZNAM TABULIEK

Tab. č. 1: Účtovné zobrazenie tvorby a zúčtovania rezerv	22
Tab. č. 2: Účtovné zobrazenie tvorby a zúčtovania opravných položiek	29
Tab. č. 3: Prehľad tvorby a zúčtovania rezerv v roku 2016.....	33
Tab. č. 4: Účtovanie tvorby dlhodobej rezervy na odchodné do dôchodku	34
Tab. č. 5: Účtovanie tvorby rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku.....	35
Tab. č. 6: Účtovanie použitia rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku	35
Tab. č. 7: Účtovanie zrušenia rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku	36
Tab. č. 8: Začiatkové stavy na vybraných účtoch spoločnosti.....	36
Tab. č. 9: Informácie o emisných kvótach.....	37
Tab. č. 10: Účtovanie bezodplatného nadobudnutia emisných kvót	37
Tab. č. 11: Účtovanie použitia rezervy na vyprodukované emisie.....	38
Tab. č. 12: Účtovné prípady súvisiace s tvorbou rezervy na emisie.....	38
Tab. č. 13: Konečné zostatky na vybraných účtoch spoločnosti	39
Tab. č. 14: Účtovanie tvorby rezervy na sprostredkovateľské provízie	39
Tab. č. 15: Účtovanie použitia rezervy na sprostredkovateľské provízie.....	39
Tab. č. 16: Údaje o majetku, obrate a počte zamestnancov.....	40
Tab. č. 17: Účtovanie tvorby rezervy na overenie účtovnej závierky	41
Tab. č. 18: Účtovanie použitia rezervy na overenie účtovnej závierky	41
Tab. č. 19: Skutočné náklady na overenie účtovnej závierky audítorom	41
Tab. č. 20: Účtovanie tvorby rezervy na rabat odberateľom	42
Tab. č. 21: Účtovanie použitia a zrušenia rezervy na rabat odberateľom.....	43
Tab. č. 22: Účtovanie tvorby rezervy na odmeny zamestnancov	43
Tab. č. 23: Účtovanie použitia rezervy na odmeny zamestnancov.....	44
Tab. č. 24: Účtovanie tvorby krátkodobej rezervy na odchodné do dôchodku	44
Tab. č. 25: Účtovanie zúčtovania krátkodobej rezervy na odchodné do dôchodku	45
Tab. č. 26: Minimálna výška odstupného podľa Zákonníka práce.....	46
Tab. č. 27: Účtovanie tvorby rezervy na odstupné	46
Tab. č. 28: Účtovanie tvorby rezervy na pokuty a penále	47
Tab. č. 29: Prehľad tvorby a zúčtovania opravných položiek v roku 2016.....	48
Tab. č. 30: Účtovanie tvorby opravných položiek k zásobám.....	49
Tab. č. 31: Účtovanie zúčtovania opravných položiek k zásobám.....	49

Tab. č. 32: Účtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávkam.....	50
Tab. č. 33: Účtovanie zúčtovania opravných položiek k pohľadávkam.....	50
Tab. č. 34: Prehľad o pohybe dlhodobého nehmotného majetku	52
Tab. č. 35: Prehľad o pohybe dlhodobého hmotného majetku	52

ZOZNAM SKRATIEK

CO ₂	oxid uhličitý
D	Dal
DHM	dlhodobý hmotný majetok
DM	dlhodobý majetok
DNM	dlhodobý nehmotný majetok
DPH	daň z pridanej hodnoty
IÚD	interný účtovný doklad
MD	Má dať
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
OC	obstarávacia cena
OP	opravná položka
PFA	prijatá faktúra
RH	reálna hodnota
SHV a SHV	samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí
ÚZ	účtovná závierka
VFA	vystavená faktúra
VN	vlastné náklady

ÚVOD

Každá účtovná jednotka sa pri vykonávaní svojej podnikateľskej činnosti stretáva s vysokým stupňom rizika a neistoty. Takým najväčším rizikom, respektíve neistotou je skutočnosť, či bude účtovná jednotka schopná dosahovať zisk, a teda či bude môcť nepretržite pokračovať vo svojej činnosti. Preto je potrebné, aby sa účtovná jednotka snažila včas identifikovať všetky možné riziká, ktoré sa spájajú s jej podnikateľskou činnosťou a primerane na ne reagovať, teda zvoliť vhodné nástroje na ich elimináciu a zároveň by účtovná jednotka mala všetky známe riziká, straty a neistoty zohľadniť pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky. Jedným zo spôsobov, ktorým môže účtovná jednotka zohľadniť predpokladané riziká, straty a neistoty pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky, sú rezervy a opravné položky.

Rezervy predstavujú záväzky s neistým časovým vymedzením alebo neistou výškou, pričom účel ich použitia je známy. Vytvárajú sa v súlade so zásadou opatrnosti na riziká a straty. Tvorba rezerv súvisí takisto aj s aktuálnym princípom, podľa ktorého sa náklady a výnosy účtujú v tom účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisia. Preto napríklad v prípade nevyfakturovaných služieb, ktoré sa týkajú vykazovaného obdobia, ale ich výška nie je známa, ale sa iba odhaduje, sa účtuje o tvorbe rezervy.

Väčšina rezerv sa oceňuje vo výške odhadu, ktorý vychádza z minulých skúseností a viacerých ďalších faktorov, preto je s oceňovaním rezerv spojená vysoká miera neistoty, či je výška rezervy stanovená primerane.

V súvislosti so zásadou opatrnosti sa predpokladané riziká, straty a zníženia hodnoty týkajúce sa majetku vyjadrujú prostredníctvom opravných položiek a odpisov.

Opravné položky sa vytvárajú k majetku v takom prípade, ak existuje objektívny dôkaz o tom, že hodnota majetku je v skutočnosti nižšia, ako je jeho účtovná hodnota. Účtovná jednotka zúčtuje opravnú položku z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva alebo z dôvodu úplného, respektíve čiastočného zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku. Hodnota opravných položiek sa takisto, ako v prípade rezerv, stanovuje odhadom.

Účtovná jednotka každoročne ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka posudzuje výšku a opodstatnenosť vytvorených rezerv a opravných položiek dokladovou inventúrou a v prípade potreby upraví ich hodnotu.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať spôsob, akým účtovné jednotky zohľadňujú predpokladané riziká, straty a neistoty pri vedení účtovníctva a zostavovaní

účtovnej závierky, pričom hlavný dôraz je kladený na analýzu dôvodov, oprávnenosti a reálnosti účtovania rezerv a opravných položiek v konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotke.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Účtovníctvo je systém, ktorý slúži na zaznamenávanie hospodárskej činnosti účtovnej jednotky v priebehu účtovného obdobia a po jeho skončení na prezentovanie výsledkov tejto činnosti prostredníctvom účtovnej závierky. Hlavnou úlohou účtovnej závierky je poskytovať pre rôzne skupiny používateľov informácie o finančnej situácii, výnosnosti a o zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky, a aby boli tieto informácie užitočné, účtovná závierka by mala poskytovať pravdivý a verný obraz.

Pravdivý obraz sa zabezpečí používaním takých účtovných zásad a účtovných metód, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke.

Verný obraz účtovnej závierky znamená, že položky v účtovnej závierke odrážajú skutočnosť, čo sa zabezpečí správnym účtovaním v priebehu účtovného obdobia a zohľadnením všetkých neistôt, rizík a strát ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Neistota je situácia, kedy je známa množina možných výsledkov, ale nie je známa pravdepodobnosť výskytu jednotlivých výsledkov.¹

Riziko predstavuje určitý stupeň neistoty a vo všeobecnosti sa spája so vznikom nepriaznivej situácie, ktorá môže spôsobiť potenciálnu stratu účtovnej jednotke, pričom pravdepodobnosť výskytu takejto situácie sa dá odhadnúť.² Pri riziku ide o nebezpečenstvo, že očakávané výsledky hospodárenia sa budú odlišovať od predpokladaných. Ak by účtovná jednotka nezohľadnila možné riziká, mohlo by to negatívne ovplyvniť výsledok hospodárenia. Účtovná jednotka by sa preto mala snažiť identifikovať, aké riziká sa spájajú s jej podnikateľskou činnosťou, kvantifikovať tieto riziká, na základe čoho by mohla určiť vhodný nástroj na ich elimináciu rizík. Účtovná jednotka využíva na elimináciu rizík nástroje bilančnej politiky.

---

¹ KRÁĽOVIČ, Jozef – VLACHYNSKÝ, Karol. *Finančný manažment*. 3. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2011. s. 278. ISBN 978-80-8078-356-3.

² KALOUDA, František. *Riziko a nejistota – příspěvek k precizaci pojmu*. 5. mezinárodní konference Řízení a modelování finančních rizik : Ostrava, Česko, 8. – 9. září [online]. Dostupné na: <https://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/rmfr/.content/galerie-dokumentu/2014/plne-zneni-prispevku/Kalouda.Frantisek.pdf>

1.1 Bilančná politika účtovnej jednotky

Bilančná politika predstavuje činnosť manažmentu, ktorá je spojená s aplikáciou vopred premyslených postupov a metód uplatňovaných počas účtovného obdobia a postupov, metód a foriem bilancovania uplatňovaných pri uzávierkových prácach za predpokladu dodržania všeobecne uznávaných účtovných zásad a základných predpokladov účtovníctva. „Cieľom bilančnej politiky je ovplyvňovať externých používateľov pri ich rozhodovaní a optimalizovať daň z príjmov.“³

Aplikovanie bilančnej politiky spočíva v tom, že v mnohých prípadoch právne predpisy určitý problém vôbec nedefinujú alebo ho aj definujú, ale neriešia, alebo existujú viaceré alternatívy, z ktorých si má účtovná jednotka vybrať, a teda je účtovná jednotka nútená sa rozhodnúť, s čím súvisí aj riziko, či je toto rozhodnutie správne.

Bilančná politika zahŕňa účtovnú a daňovú politiku. **Daňovú politiku** využíva účtovná jednotka pri výpočte svojich daňových povinností, pričom sa snaží dane optimalizovať, teda platiť čo najmenej, samozrejme, pri dodržaní právnych predpisov. **Účtovná politika** sú špecifické princípy, východiská, zvyklosti, pravidlá a praktiky, ktoré účtovná jednotka využíva počas účtovného obdobia pri účtovaní účtovných prípadov, ale aj po skončení účtovného obdobia pri zostavovaní účtovnej závierky. V rámci účtovnej politiky sa využívajú viaceré nástroje, medzi ktoré patrí napríklad výber pravidiel účtovania a bilancovania, formovanie finančnej situácie a oceňovanie.

Výber pravidiel účtovania a bilancovania sa uplatňuje napríklad aj pri voľbe účtovného obdobia, a to kalendárneho alebo hospodárskeho roka alebo pri výbere dňa zverejnenia účtovnej závierky, napr. ak účtovná jednotka dosiahla zlé výsledky, bude sa snažiť zverejniť ich prostredníctvom účtovnej závierky čo najneskôr.

Ďalším nástrojom účtovnej politiky je **formovanie finančnej situácie**. Finančná situácia účtovnej jednotky je stav majetku a zdrojov financovania majetku k určitému dátumu, ktorý vznikol v dôsledku všetkých účtovných prípadov zaúčtovaných od vzniku účtovnej jednotky až k tomuto dátumu, teda je prezentovaná v účtovnej závierke v súvahe. Finančná situácia ukazuje, ako efektívne účtovná jednotka hospodári. Každá účtovná

---

³ BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Opravné položky v účtovníctve podnikateľa ako nástroj kreovania finančnej situácie. In: *Kreovanie finančnej situácie účtovnej jednotky prostredníctvom nástrojov bilančnej politiky : zborník z vedeckej konferencie : Bratislava 21. apríl 2016*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016, s. 13-18. ISBN 978-80-225-4244-9, s. 14.

jednotka sa chce prezentovať čo najlepšie, a preto sa snaží zlepšiť svoju finančnú situáciu, čo môže dosiahnuť napríklad účelovou manipuláciou s výsledkom hospodárenia. Manipulovať s výsledkom hospodárenia môže napríklad prostredníctvom tvorby tichých rezerv, ktoré vznikajú podhodnotením jednotlivých zložiek majetku (napr. slovenská právna úprava nedovoľuje preceňovať väčšinu zložiek majetku smerom nahor a ak je v skutočnosti hodnota majetku vyššia, dochádza k vzniku tichej rezervy; alebo ak účtovná jednotka nezahŕnie všetky náklady súvisiace s výrobou zásob vlastnej výroby do ocenenia týchto zásob, kedy už ide o protiprávne konanie) alebo nadhodnotením záväzkov (napr. vytváraním nadmerných rezerv). Ďalšími nástrojmi, ktorými môže účtovná jednotka manipulovať s výsledkom hospodárenia sú rezervy a opravné položky.

Oceňovanie je proces priradovania peňažnej hodnoty jednotlivým zložkám majetku a zdrojov majetku. Pri oceňovaní sa využívajú rôzne metódy (napr. pri oceňovaní úbytku zásob je možné použiť individuálne ocenenie alebo metódu váženého aritmetického priemeru, alebo metódu, pri ktorej sa prvá cena na ocenenie prírastku použije ako prvá cena na ocenenie úbytku), rôzne oceňovacie veličiny (obstarávacia cena, vlastné náklady, reálna hodnota, menovitá hodnota), ale často sa využívajú aj odhady, ktoré slúžia na zohľadnenie predpokladaných rizík, strát a znížení hodnôt majetku a záväzkov. Odhady sa využívajú pri určovaní výšky odpisov dlhodobého majetku, opravných položiek, rezerv, reálnej hodnoty.

Podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) je účtovná jednotka povinná oceňovať majetok a záväzky ku dňu ocenenia, a to:

- ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu (deň splnenia dodávky, prevzatia dlhu, poskytnutia a prijatia preddavku, zistenia manka na majetku, schodku, prebytku majetku, škody na majetku a pod.),
- ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka (posledný deň účtovného obdobia) a
- k inému dňu v priebehu účtovného obdobia, ak si to vyžaduje osobitný predpis.

Pod pojmom deň uskutočnenia účtovného prípadu rozumieme deň, kedy došlo k zmene v skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, teda nastal prírastok alebo úbytok. V prípade, že oceňujeme danú skutočnosť prvýkrát (prírastok majetku, vznik záväzku), hovoríme o **prvotnom ocenení**. V súvislosti s prvotným ocenením by sme mohli

spomenúť **zásadu oceňovania v historických cenách**. Práve historické ceny predstavujú prvotné ocenenie majetku a záväzkov.

Ďalším dňom ocenenia je deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a vtedy hovoríme o **nasledujúcom ocenení**, kedy účtovná jednotka zvažuje, či prvotné ocenenie je v súlade s účtovnými zásadami. V súlade so zákonom o účtovníctve je účtovná jednotka povinná k poslednému dňu účtovného obdobia upraviť ocenenie majetku, ak prvotné ocenenie nie je v súlade s účtovnými zásadami (zmena reálnej hodnoty, tvorba, zúčtovanie opravných položiek) a takisto je povinná vytvoriť rezervy a odpisovať majetok, aby zabezpečila verný a pravdivý obraz skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva. Pri nasledujúcom oceňovaní je potrebné dodržiavať **zásadu opatrnosti**, ktorej podstatou je zabrániť tomu, aby boli riziká a straty prenášané do budúcnosti. Uplatňuje sa tak, že nerealizované výnosy (zisky) sa v účtovnej závierke nevykážu, ale nerealizované straty sa vykážu. Ako príklad by sme mohli uviesť opravné položky k majetku: ak má napríklad účtovná jednotka výrobok v účtovnej hodnote 100 € a vie, že ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, je predpokladaná predajná cena 150 €, v súlade so zásadou opatrnosti nebude preceňovať výrobok na sumu 150 €, pretože ide o nerealizovaný zisk v sume 50 € a tento zisk vykáže až v momente predaja (realizácie) výrobku. Naopak, ak by bola predpokladaná predajná cena 50 €, tak by túto stratu musela zohľadniť tvorbou opravnej položky. Keby opravnú položku nevytvorila a v nasledujúcom účtovnom období by tento výrobok predala za sumu 50 €, dosiahla by stratu z predaja vo výške 50 €, a teda by prenášala stratu z predchádzajúceho účtovného obdobia.

1.2 Rezervy

Rezervy sa v účtovníctve tvoria na základe zásady opatrnosti a predstavujú záväzky, pri ktorých sa nedá presne určiť, kedy dôjde k zníženiu ekonomických úžitkov (neisté časové vymedzenie) alebo sa hodnota zníženia ekonomických úžitkov nedá spoľahlivo oceniť (neistá výška), pričom účel použitia je známy. V prípade, že by bolo známe časové vymedzenie aj výška, neúčtovali by sme o rezerve, ale o konkrétnom záväzku.

„Rezerva je záväzok predstavujúci existujúcu povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky

úctovnej jednotky, pričom ak nie je známa presná výška tohto záväzku, ocení sa odhadom v sume dostatočnej na splnenie existujúcej povinnosti ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka pri zohľadnení rizík a neistôt.⁴ Odhad výšky rezervy by mal teda zohľadňovať všetky riziká a možné neistoty, ale len do takej miery, aby nedošlo k nadhodnoteniu rezervy a tým k vzniku tichej rezervy.

Rezervy sa vzťahujú na povinnosti vyplývajúce⁵:

- zo všeobecne záväzných právnych predpisov – napr. účtovnej jednotke vyplýva zo zákona povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom, a keďže audit sa uskutoční až v nasledujúcom účtovnom období, za ktorý bude musieť zaplatiť, teda sa znížia ekonomické úžitky účtovnej jednotky, ale náklad sa týka bežného účtovného obdobia, je potrebné vytvoriť rezervu na overenie účtovnej závierky,
- z uzavretých zmlúv – napr. účtovná jednotka má uzatvorenú zmluvu s dodávateľom, v ktorej je uvedené, že v prípade omeškania platby sa zaväzuje platiť úrok z omeškania v určitej percentuálnej výške z fakturovanej sumy za každý deň omeškania, a vie, že ku koncu účtovného obdobia eviduje faktúru voči takémuto dodávateľovi, ktorá je po splatnosti, z čoho vyplýva, že existuje riziko, že v budúcnosti dôjde k úbytku ekonomických úžitkov, pretože bude musieť zaplatiť úroky z omeškania, a teda by mala toto riziko zohľadniť formou tvorby rezervy,
- z dobrovoľného rozhodnutia účtovnej jednotky splniť si povinnosť voči tretím stranám (zamestnanci, členovia dozornej rady...), napr. ak tretia strana očakáva od účtovnej jednotky, že si splní povinnosť, ktorá jej vznikla na základe jej konania v minulosti alebo na základe určitých neformálnych zvyklostí, napr. rezerva na odmeny členom dozornej rady, rezerva na zamestnanecké požitky (odmena pri životných alebo pracovných jubileách).

---

⁴ Opatrenie MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov, § 19 ods. 1.

⁵ SZÁSZOVÁ, Renáta a kol. *Vybrané kapitoly z účtovníctva podnikateľských subjektov II.1.* vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. s. 36. ISBN 978-80-225-3528-1.

1.2.1 Členenie rezerv

Jedným z hľadísk, podľa ktorých je možné členiť rezervy je hľadisko času, podľa ktorého rozlišujeme rezervy **krátkodobé** a rezervy **dlhodobé**. Pri krátkodobých rezervách sa predpokladá, že doba ich vyrovnania, teda času, za ktorý sa rezerva stane konkrétnym záväzkom, je kratšia a nanajvýš rovná jednému roku, napr. rezerva na zostavenie účtovnej závierky. V prípade dlhodobých rezerv je predpokladaná doba ich vyrovnania dlhšia ako jeden rok, napr. rezerva na záručné opravy.

Ďalším hľadiskom členenia rezerv je účel, na ktorý sa majú vytvorené rezervy použiť, a podľa toho sa rezervy členia na⁶:

- **rezervy na obstaraný majetok** – napr. na nevyfakturované dodávky materiálu, tovaru,
- **rezervy na náklady** – napr. na mzdy za nevyčerpané dovolenky, na zostavenie účtovnej závierky, daňového priznania, na overenie účtovnej závierky audítorom,
- **rezervy na bonusy, rabaty, skontá a na vrátenie kúpnej ceny pri reklamácii,**
- **rezervy na stratu zo zákazkovej výroby.**

Okrem týchto hľadísk je možné rezervy členiť aj z hľadiska uznateľnosti tvorby rezervy za daňový výdavok (náklad, ktorý je súčasťou základu dane z príjmov, teda bol vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov), podľa ktorého rozlišujeme⁷:

- **rezervy, ktorých tvorba je daňovým výdavkom**, napr. rezervy na mzdy za nevyčerpané dovolenky vrátane sociálneho poistenia k mzdám, ktoré je povinný hradiť zamestnávateľ za zamestnancov,
- **rezervy, ktorých tvorba nie je daňovým výdavkom, ale do základu dane sa zahrnú v tom období, v ktorom dôjde k použitiu rezervy, a to najviac do výšky, do akej je takýto náklad považovaný za daňový výdavok,**
- **rezervy, ktorých tvorba nie je nikdy uznaná za daňový výdavok**, pretože sa týkajú nákladov, ktoré podľa zákona o dani z príjmov nie sú daňovým výdavkom za žiadnych okolností, napr. rezerva na pokuty, penále a úroky z omeškania.

---

⁶ SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 105. ISBN 978-80-8168-489-0.

⁷ SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 106. ISBN 978-80-8168-489-0.

Podľa opatrenia MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „postupy účtovania“) sa rezervy vytvárajú na nevyčerpané dovolenky, vrátane sociálneho poistenia, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ za zamestnanca, na odmeny členom dozornej rady a iných orgánov spoločnosti, na vyplácanie prémie a odmien, na vyplácanie odchodného, plnení pre zamestnancov pri životných alebo pracovných jubileách a iných plnení pre zamestnancov (tzv. zamestnanecké požitky), na odstupné, na nevyfakturované dodávky a služby, na reklamácie a záručné opravy, na bonusy, skontá, rabaty, ktoré sa týkajú výrobkov, tovaru a služieb predaných pred ukončením vykazovaného účtovného obdobia, na pokuty a penále, na náklady na zostavenie daňového priznania, na zostavenie, overenie, zverejnenie účtovnej závierky a výročnej správy, na členské príspevky do zväzov, spolkov, komôr, na odstránenie odpadov a obalov, na rekultiváciu pozemkov, na demoláciu budov, na vypustené emisie do ovzdušia, na náklady súvisiace s odstránením znečistenia životného prostredia, na provízie obchodným zástupcom, na stratové zmluvy a nevýhodné zmluvy, teda náklady na splnenie povinností vyplývajúcich zo zmluvy sú vyššie ako ekonomický úžitok, ktorý sa očakáva zo zmluvy (rezerva na stratu zo zákazkovej výroby), na náklady na uvedenie prenajatého majetku do predchádzajúceho stavu, na finančné povinnosti vyplývajúce z ručenia a záruk, na prebiehajúce a hroziace súdne spory a na iné riziká a straty, ktoré súvisia s činnosťou účtovnej jednotky.

1.2.2 Rezervy z daňového hľadiska

To, či je tvorba rezervy, účtovaná ako náklad, uznaná za daňový výdavok, upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), podľa ktorého je možné zahrnúť do základu dane z príjmov **tvorbu technických rezerv**⁸, ktoré sa vytvárajú v poisťovníctve. Ďalšími rezervami, ktorých tvorba, účtovaná ako náklad, je uznaná za daňový výdavok, sú tieto rezervy:

- rezerva na nevyčerpané dovolenky vrátane poistného a príspevkov platených zamestnávateľom za zamestnancov,

---

⁸ **Technické rezervy** sú rezervy, ktoré sa vytvárajú v poisťovníctve a slúžia na krytie budúcich záväzkov vyplývajúcich z hlavnej poisťovacej a zaistovacej činnosti, napr. na úhradu poistného plnenia pri vzniknutých poisťných udalostiach.

- rezerva na mzdu pri uplatňovaní konta pracovného času vrátane poistného a príspevkov platených zamestnávateľom za zamestnancov,
- rezerva na vyprodukované emisie,
- rezerva na lesnú pestovnú činnosť,
- rezerva na likvidáciu hlavných banských diel, lomov a odpadov pri banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej banským spôsobom a na rekultiváciu pozemkov dotknutých banskou činnosťou alebo činnosťou vykonávanou banským spôsobom,
- rezerva na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládok po ich uzavretí, ktorá sa vytvára ako účelová finančná rezerva,
- rezerva na nakladanie s odovzdaným elektroodpadom z domácností, ak výška rezervy vypočítaná a preukázaná daňovníkom zodpovedá nákladom spojeným s nakladaním s elektroodpadom,
- účelová finančná rezerva.

Tvorba ostatných rezerv, účtovaných ako náklad, resp. ako zníženie výnosov, nie je uznaná za daňový výdavok, teda predstavujú položku zvyšujúcu základ dane. Do základu dane sa ale takáto rezerva zahrnie v tom zdaňovacom období, v ktorom dôjde k jej použitiu, ak sa týka nákladu, ktorý je daňovým výdavkom, a teda bude položkou znižujúcou základ dane. Zrušenie rezervy, ktorej tvorba nebola daňovým výdavkom, sa do základu dane nezahrnie a bude predstavovať položku znižujúcu základ dane.

Rezerva na nevyčerpané dovolenky vrátane poistného plateného zamestnávateľom

Ak zo zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) vyplýva zamestnancovi nárok na riadnu dovolenku, má právo ju v danom účtovnom období aj vyčerpať. V prípade, že zamestnanec nevyčerpá celú dovolenku, má ešte možnosť vyčerpať ju v nasledujúcom účtovnom období. V takomto prípade je potrebné vytvoriť **rezervu na mzdy za nevyčerpané dovolenky vrátane poistného, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca**. Výšku rezervy na mzdy za nevyčerpané dovolenky stanoví ako násobok počtu dní nevyčerpanej dovolenky, denného pracovného času a priemerného hodinového zárobku konkrétneho zamestnanca (priemerný zárobok za posledný štvrtrok účtovného obdobia alebo odhad priemerného zárobku v čase čerpania dovolenky). Rezerva na odvody do sociálnej a zdravotnej

poisťovne, ktoré za zamestnanca platí zamestnávateľ, sa vypočíta z rezervy na mzdy za nevyčerpané dovolenky, a to vo výške 35,2 % z tejto rezervy.

Rezervy na mzdu pri uplatňovaní konta pracovného času

Ak zamestnávateľ rozvrhne pracovný čas zamestnanca tak, že v prípade, keď od zamestnanca potrebuje, aby odpracoval v danom týždni viac hodín ako má ustanovené v zmluve ako týždenný pracovný čas alebo v opačnom prípade, ak potrebuje, aby odpracoval menej alebo vôbec nepotrebuje, aby v danom období pracoval, hovoríme, že zamestnávateľ uplatňuje **konto pracovného času**. Uplatňovanie konta pracovného času musí byť upravené v kolektívnej zmluve a musí byť dodržané, že priemerný týždenný odpracovaný čas, vypočítaný zo skutočne odpracovaného pracovného času, nesmie presiahnuť 48 hodín v období najviac 12 mesiacov. Zamestnávateľ pri uplatňovaní konta pracovného času vypláca zamestnancovi mzdu zodpovedajúcu ustanovenému týždennému pracovnému času, teda základná mzda zamestnanca je rovnaká, aj keď odpracuje menej alebo aj keď odpracuje viac hodín ako má ustanovené v zmluve.

Zamestnávateľ je povinný viesť účet konta pracovného času, na ktorom eviduje **rozdiel medzi skutočne odpracovaným časom a v zmluve ustanoveným týždenným pracovným časom zamestnanca a rozdiel medzi skutočne vyplatenou mzdou a mzdou, na ktorú má zamestnanec právo za skutočne odpracovaný čas**.

Ak k poslednému dňu účtovného obdobia je základná mzda, ktorú zamestnávateľ vyplatil zamestnancovi, nižšia ako mzda, na ktorú má zamestnanec nárok podľa skutočného počtu odpracovaných hodín v danom účtovnom období, je potrebné vytvoriť **rezervu** na tento rozdiel, pretože ho bude musieť v nasledujúcom účtovnom období vyplatiť zamestnancovi, teda ide o krátkodobú rezervu. A takisto je potrebné vytvoriť **rezervu na zákonné sociálne poistenie**, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca, a to vo výške 35,2 % z rezervy na mzdu.

Rezervy na vyprodukované emisie

Takéto rezervy sú povinné vytvárať podniky, pri ktorých podnikateľskej činnosti dochádza k vypúšťaniu emisií do ovzdušia (výrobcovia elektrickej, tepelnej energie, železiarne, rafinérie...). Na začiatku účtovného obdobia sú účtovnej jednotke pridelené emisné kvóty (limit emisií, ktoré môže v danom roku vyprodukovať), pričom v priebehu účtovného obdobia môže emisné kvóty nakupovať, ak ich má nedostatok alebo predávať, ak ich má prebytok. Účtovná jednotka je povinná vrátiť emisné kvóty zodpovedajúce

skutočne vypusteným emisiám, preto je potrebné vytvárať **rezervu na vyprodukované emisie**. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, vypočíta rezervu ako násobok výsledného množstva vypustených emisií do ovzdušia za účtovné obdobie a hodnoty emisných kvót, ktoré si účtovná jednotka určí na odovzdanie (reálna hodnota emisných kvót stanovená Komoditnou burzou Bratislava alebo Európskou energetickou burzou). Ak účtovná jednotka nemá dostatočné množstvo emisných kvót na odovzdanie, chýbajúce množstvo emisných kvót ocení odhadnutím sumy potrebnej na obstaranie emisných kvót.

Rezervy na lesnú pestovnú činnosť

Lesnou pestovnou činnosťou, resp. pestovaním lesov je „súbor činností zameraných na semenárstvo, škôlkarstvo, zakladanie, obnovu a výchovu lesa, s cieľom zabezpečiť trvalé plnenie funkcií lesov.“⁹ Tvorbu rezervy si účtovná jednotka určí v projekte lesnej pestovnej činnosti na obdobie, pokiaľ nebude zabezpečený mladý lesný porast na pozemku, na ktorom bol lesný porast zničený alebo odstránený úmyselnou ťažbou.

Rezerva na likvidáciu hlavných banských diel, lomov a odpadov pri banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej banským spôsobom a na rekultiváciu pozemkov dotknutých banskou činnosťou alebo činnosťou vykonávanou banským spôsobom

Rezervu tohto charakteru sú povinné vytvárať účtovné jednotky vykonávajúce banskú činnosť, pretože im zo zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť vykonať likvidáciu a uskutočniť rekultiváciu poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov dotknutých banskou činnosťou (zasypanie vyťažených šácht, vysadenie zelene...), v prípade trvalého ukončenia prevádzky v hlavných banských dielach a lomoch. Rezerva sa tvorí každoročne vo výške odhadu, a teda ide o dlhodobú rezervu.

Rezerva na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládok po ich uzavretí

V prípade, že je účtovná jednotka prevádzkovateľom skládky odpadov, vzniká jej povinnosť vytvárať účelovú finančnú rezervu, ktorej prostriedky sa použijú na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládky odpadov po jej uzatvorení a na práce súvisiace s odvrátením havárie alebo obmedzenie dôsledkov havárie, a táto povinnosť jej vyplýva zo zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

---

⁹ Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov, § 2 písm. m).

neskorších predpisov. Ak účtovná jednotka prevádzkuje viac skládok, je povinná vytvárať rezervu osobitne na každú z nich. Rezerva sa vytvára ročne počas celej doby prevádzky skládky odpadov, teda ide o dlhodobú rezervu a vypočíta sa ako násobok množstva uložených odpadov za kalendárny rok (v m³), výšky odvodu na m³ odpadov vypočítanú jednorazovo (v €) a medziročnej miery inflácie. Výška odvodu na m³ odpadov sa vypočíta ako podiel navrhovaných investičných nákladov na uzavretie a rekultiváciu vrátane prevádzkových nákladov na monitorovanie skládky (v €) a voľnej kapacity skládky odpadov pri začatí tvorby účelovej finančnej rezervy (v m³). Prostriedky rezervy je účtovná jednotka povinná sústreďovať na osobitnom bankovom účte.

Rezerva na nakladanie s odovzdaným elektroodpadom z domácností

Účtovná jednotka, ktorá je výrobcom elektrozariadení, je povinná na vlastné náklady zabezpečiť zber, prepravu a spracovanie odovzdaného elektroodpadu z domácností, ak tento elektroodpad pochádza z elektrozariadení z jej výroby alebo predaja. Pri predaji takýchto elektrozariadení sú účtovné jednotky povinné uvádzať tzv. recyklačný poplatok, ktorý je súčasťou predajnej ceny a slúži na úhradu nákladov na nakladanie s elektroodpadom. Rezerva by sa mala vytvoriť vo výške potrebnej na úhradu predpokladaných nákladov súvisiacich s nakladaním s elektroodpadom.

Účelová finančná rezerva

Tvorba účelovej finančnej rezervy vyplýva napr. zo zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je každý prevádzkovateľ úložiska (miesto alebo zariadenie určené na zhromažďovanie alebo ukladanie ťažobného odpadu) povinný takúto rezervu vytvárať pred začatím a počas prevádzky úložiska. Prostriedky účelovej finančnej rezervy je možné použiť iba na uzavretie úložiska, jeho monitorovanie po jeho uzavretí, na rekultiváciu úložiska a územia ovplyvneného úložiskom. Ak je účtovná jednotka prevádzkovateľom viacerých úložísk, účelová finančná rezerva sa vytvára osobitne pre každé z nich. Výška rezervy sa vypočíta ako podiel celkových nákladov (predpokladané náklady na uzavretie úložiska, jeho monitorovanie po uzavretí a rekultiváciu územia) upravených o medziročnú mieru inflácie a predpokladanej životnosti úložiska (v rokoch). Prostriedky rezervy je účtovná jednotka povinná sústreďovať na osobitnom bankovom účte.

Ako sme už spomenuli, účelová finančná rezerva sa tvorí aj na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládok po ich uzavretí.

1.2.3 Účtovanie tvorby, použitia a zrušenia rezerv

Tvorba rezervy sa môže účtovať dvojako, a to **súvahovo** (bez vplyvu na výsledok hospodárenia, kedy sa používajú príslušné účty majetku) alebo **výsledkovo** (s vplyvom na výsledok hospodárenia, kedy sa používajú príslušné účty nákladov a výnosov). Tvorba rezervy sa teda účtuje na ťarchu súvahového alebo výsledkového účtu a v prospech príslušného účtu rezervy, a to účtu 323 – *Krátkodobé rezervy*, ak ide o rezervu krátkodobú a v prípade dlhodobej rezervy sa používa účet 451 - *Rezervy zákonné* alebo 459 – *Ostatné rezervy*.

Použitie rezervy sa účtuje na ťarchu príslušného účtu rezervy a v prospech príslušného účtu záväzkov, pričom rezerva môže byť použitá iba na ten účel, na ktorý bola vytvorená.

Zrušenie rezervy, resp. tej časti rezervy, ktorá nebola využitá, sa účtuje opačným účtovným zápisom ako sa účtovala jej tvorba.

Tab. č. 1: Účtovné zobrazenie tvorby a zúčtovania rezerv

Rezerva na	Tvorba rezervy		Zúčtovanie rezervy			
	MD	D	z dôvodu použitia		z dôvodu zrušenia	
			MD	D	MD	D
nevyfakturovanú dodávku zásob:						
a) spôsob A účtovania zásob	111,131	323	323	321	323	111,131
b) spôsob B účtovania zásob	501,504	323	323	321	323	501,504
nevyfakturovanú dodávku DM, energií, služieb...	04x,5xx	323	323	321	323	04x,5xx
zostavenie daňového priznania, zostavenie, overenie a zverejnenie ÚZ a výročnej správy	518	323	323	321	323	518
provízie obchodným zástupcom	518	323	323	321,325	323	518
odmeny členom dozornej rady a iných orgánov spoločnosti	523	323	323	331,379	323	523
nevyčerpané dovolenky, mzdy pri uplatňovaní konta pracovného času, odmeny, prémie	521,522	323	323	331,366	323	521,522
poistné k vytvorenej rezerve na nevyčerpané dovolenky, mzdy pri uplatňovaní konta pracovného času, odmeny a prémie	524	323	323	336	323	524
členské príspevky do zväzov, spolkov, komôr	548	323	323	321,325, 379	323	548

Rezerva na	Tvorba rezervy		Zúčtovanie rezervy			
			z dôvodu použitia		z dôvodu zrušenia	
	MD	D	MD	D	MD	D
vypustené emisie do ovzdušia	548	323	323	325	323	548
bonusy, rabaty, skontá	60x	323	323	311,325	323	60x
reklamácie a záručné opravy zabezpečené:						
a) inou účtovnou jednotkou	518	323,459	323,459	321	323,459	518
b) vlastnými zamestnancami	548	323,459	323,459	548	323,459	548
zamestnanecké požitky (pracovné jubileá, životné jubileá...); odstúpné	527	323,459	323,459	331,366	323,459	527
odstránenie odpadov a obalov; demoláciu budov	518,548	323,459	323,459	321,325	323,459	518,548
náklady súvisiace s odstránením znečistenia životného prostredia; rekultiváciu pozemkov	548	323,459	323,459	321,325	323,459	548
prebiehajúce a hroziace súdne spory	538,548,568	323,459	323,459	325,379	323,459	538,548,568
pokuty a penále	544,545	323,459	323,459	321,325,379	323,459	544,545
náklady na uvedenie prenajatého majetku do predchádzajúceho stavu	548	323,459	323,459	321,325	323,459	548
stratové zmluvy a nevýhodné zmluvy	548,568	323,459	323,459	321,325,379	323,459	548,568
finančné povinnosti vyplývajúce z ručenia a záruk	568	323,459	323,459	325,379	323,459	568
lesnú pestovnú činnosť	548	451	451	321	451	548
likvidáciu hlavných banských diel, lomov a odpadov pri banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej banským spôsobom a na rekultiváciu pozemkov dotknutých banskou činnosťou	548	451	451	321	451	548
uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládok po ich uzavretí	548	451	451	321	451	548
nakladanie s odovzdaným elektroodpadom z domácností	548	451	451	321	451	548
účelová finančná rezerva	548	451	451	321	451	548
stratu zo zákazkovej výroby	548	316	-	-	316	548

Zdroj: vlastné spracovanie na základe postupov účtovania.

1.3 Opravné položky

„Opravné položky sa tvoria na základe zásady opatrnosti, konkrétne imparitného princípu, podľa ktorého je účtovná jednotka povinná zohľadniť v účtovníctve všetky predpokladané riziká, straty, zníženia hodnoty, aj keď ešte neboli realizované.“¹⁰

¹⁰ BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Opravné položky v účtovníctve podnikateľa ako nástroj kreovania finančnej situácie. In: *Kreovanie finančnej situácie účtovnej jednotky prostredníctvom nástrojov bilančnej politiky : zborník z vedeckej konferencie : Bratislava 21. apríl 2016*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016, s. 13-18. ISBN 978-80-225-4244-9, s. 15.

Účtovná jednotka by mala pristupovať k tvorbe opravných položiek v takých prípadoch, ak existuje objektívny dôkaz v dôsledku jednej alebo viacerých udalostí o tom, že došlo k zníženiu hodnoty majetku. Pri jednotlivých zložkách majetku sa posudzuje hodnota predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov, ktoré majetok prinesie účtovnej jednotke v budúcnosti. Ak je táto hodnota nižšia ako účtovná hodnota majetku (prvotné ocenenie majetku znížené o už vytvorené opravné položky, teda netto hodnota majetku vykázaná v súvahe), je účtovná jednotka povinná zohľadniť túto skutočnosť tvorbou opravnej položky vo výške rozdielu.

Na konci účtovného obdobia sa pri inventarizácii posudzuje každá opravná položka, a to odôvodnenie jej tvorby, teda či vôbec má byť k danému majetku vytvorená opravná položka a posudzuje sa aj jej hodnota.

1.3.1 Predpoklady tvorby opravných položiek k jednotlivým druhom majetku

Dlhodobý hmotný a nehmotný majetok

K dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku sa tvoria opravné položky, ak predpokladané budúce ekonomické úžitky z tohto majetku sú nižšie ako ocenenie majetku v účtovníctve, pričom ocenením majetku sa rozumie prvotné ocenenie znížené o opravné položky vytvorené v predchádzajúcich obdobiach a v prípade majetku odpisovaného, hodnota znížená aj o kumulovanú hodnotu odpisov (účtovná hodnota majetku). Okrem predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov je potrebné zohľadniť aj predpokladanú predajnú cenu daného majetku zníženú o náklady na predaj. Opravná položka sa potom vytvorí vo výške rozdielu medzi účtovnou hodnotou majetku a predpokladanými budúcimi ekonomickými úžitkami, ak sú vyššie ako predpokladaná predajná cena znížená o náklady na predaj alebo vo výške rozdielu medzi účtovnou hodnotou a predpokladanou predajnou cenou zníženou o náklady na predaj, ak je táto cena vyššia ako predpokladané budúce ekonomické úžitky.

Finančný majetok a dlhodobé pohľadávky

K finančnému majetku, ktorého zmena reálnej hodnoty sa účtuje výsledkovo, sa opravné položky netvoria, ale k finančnému majetku, ktorého zmena reálnej hodnoty

sa účtuje súvahovo prostredníctvom účtu 414 – *Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov*, sa opravné položky tvoria.

K dlhodobému finančnému majetku, ktorým sú cenné papiere a podiely na základnom imaní v dcérskych účtovných jednotkách a v účtovných jednotkách s podielovou účasťou (účtovná jednotka vlastní aspoň 20 %-ný podiel na základnom imaní inej účtovnej jednotky) sa tvoria opravné položky, ak sú predpokladané budúce ekonomické úžitky nižšie ako ocenenie v účtovníctve, pričom takéto cenné papiere a podiely sú ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, ocenené v pôvodnej obstarávacej cene alebo v ocenení zistenom metódou vlastného imania¹¹ a až po precenení účtovná jednotka vytvára opravnú položku.

K cenným papierom a podielom na základnom imaní v účtovných jednotkách, ktoré nie sú dcérskou účtovnou jednotkou ani účtovnou jednotkou s podielovou účasťou (podiel na základnom imaní je menší ako 20 %) sa tvorí opravná položka, ak je reálna hodnota takýchto cenných papierov a podielov nižšia ako ocenenie v účtovníctve.

K dlhodobej pohľadávke a dlhodobým poskytnutým pôžičkám, ktorých zostatková doba splatnosti je dlhšia ako jeden rok, sa hodnota takejto pohľadávky, resp. pôžičky rozdelí na krátkodobú časť (tá časť pohľadávky, ktorá je splatná v bezprostredne nasledujúcom účtovnom období) a dlhodobú časť (tá časť pohľadávky, ktorá je splatná až v ďalších obdobiach nasledujúcich po bezprostredne nasledujúcom účtovnom období). Dlhodobá časť sa upraví na súčasnú (diskontovanú) hodnotu s využitím napríklad metódy efektívnej úrokovej miery. Súčasná hodnota predstavuje dnešnú hodnotu v budúcnosti inkasovanej dlhodobej pohľadávky, resp. pôžičky. Opravná položka sa potom vytvorí vo výške rozdielu medzi účtovnou hodnotou dlhodobej časti pohľadávky, resp. pôžičky a jej súčasnou hodnotou. Pri dlhodobej pohľadávke je potrebné posúdiť aj možnosť existencie rizika, že dlžník pohľadávku neuhradí. Ak takáto možnosť existuje, účtovná jednotka by mala pristúpiť k ďalšej tvorbe opravnej položky.

Nakupované zásoby a zásoby vlastnej výroby

Pri **zásobách** porovnávame účtovnú hodnotu s čistou realizačnou hodnotou, ktorou je predpokladaná predajná cena znížená o predpokladané náklady na dokončenie (iba

---

¹¹ **Metóda vlastného imania** – napr. účtovná jednotka kúpi podiel na základnom imaní účtovnej jednotky A za 10 000 €, čo predstavuje podiel 75 % na základnom imaní. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka je hodnota vlastného imania účtovnej jednotky A 20 000 €. Ocenenie podielu metódou vlastného imania: 75 % z 20 000 = 15 000 €, a keďže hodnota podielu v účtovníctve je zatiaľ 10 000 €, účtovná jednotka zaúčtuje precenenie v sume 5 000 € (061/414).

pri zásobách vlastnej výroby) a náklady na predaj. Opravná položka sa vytvorí, ak je účtovná hodnota vyššia ako čistá realizačná hodnota. V prípade pomocného materiálu a surovín sa opravná položka vytvára, ak sa predpokladá, že sa výrobky, ktorých súčasťou tieto suroviny a pomocný materiál budú, predajú so stratou.

Krátkodobé pohľadávky

Opravné položky k pohľadávkam sa tvoria vtedy, ak účtovná jednotka predpokladá, že dlžník pohľadávku neuhradí (pohľadávky sú dlhší čas po splatnosti) alebo ak ide o spornú pohľadávku, kedy účtovná jednotka vedie spor s dlžníkom o jej uznanie.

1.3.2 Opravné položky z daňového hľadiska

Zákon o dani z príjmov vymedzuje, tvorba ktorých opravných položiek je uznaná za daňový výdavok. Medzi takéto opravné položky patria:

- opravná položka k nadobudnutému majetku,
- opravná položka k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní a osobám v rezolučnom konaní,
- opravná položka k nepremlčaným pohľadávkam.

Tvorba ostatných opravných položiek nie je uznaná za daňový výdavok, teda predstavuje položku zvyšujúcu základ dane. Do základu dane sa ale takéto opravné položky zahrnie v tom zdaňovacom období, v ktorom dôjde k jej zúčtovaniu z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, a v tomto období bude predstavovať položku znižujúcu základ dane. Zúčtovanie opravnej položky, ktorej tvorba nebola daňovým výdavkom, z dôvodu úplného alebo čiastočného zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku sa do základu dane nezahrnie a bude predstavovať položku znižujúcu základ dane.

Opravná položka k nadobudnutému majetku

Tvorba takejto opravnej položky sa účtovala „v prípade prevodu majetku z vlastníctva štátu na právnickú osobu alebo fyzickú osobu podľa privatizačných zákonov a pri predaji podniku, ak sa neuskutočnilo individuálne precenenie jednotlivých zložiek

majetku.“¹² Opravná položka sa vytvárala vo výške rozdielu medzi cenou dosiahnutou vydražením alebo kúpnu cenou pri predaji a hodnotou, ktorou sa majetok ocenil v účtovníctve privatizovaného subjektu alebo predávajúceho po odpočítaní všetkých prevzatých záväzkov. Opravná položka k nadobudnutému majetku sa odpisuje počas 15 rokov a po úplnom odpísaní sa opravná položka vyradí z účtovníctva. V súčasnosti sa už takéto opravné položky neúčtujú.

Opravná položka k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom konaní a reštrukturalizačnom konaní a voči osobám v rezolučnom konaní¹³

Ak má účtovná jednotka pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý je v konkurznom alebo reštrukturalizačnom konaní, existuje už vysoké riziko, že takáto pohľadávka nebude uhradená celá alebo nebude uhradená vôbec, preto je tvorba opravnej položky k takejto pohľadávke uznaná za daňový výdavok až do výšky menovitej hodnoty pohľadávky, resp. uhradenej obstarávacej ceny pohľadávky vrátane príslušenstva (napr. úroky z omeškania), ktoré bolo zahrnuté do základu dane za podmienky, že ich veriteľ prihlásil v stanovenej lehote na prihlásenie pohľadávok určenej v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo o povolení reštrukturalizácie.

Tvorba opravnej položky k pohľadávkam voči osobám v rezolučnom konaní sa zahŕňa do základu dane najviac do výšky menovitej hodnoty pohľadávky alebo uhradenej obstarávacej ceny pohľadávok vrátane príslušenstva, ktoré bolo zahrnuté do základu dane, a to počínajúc zdaňovacím obdobím, v ktorom sa začína rezolučné konanie.

Opravná položka k nepremľčaným pohľadávkam

Pohľadávky, pri ktorých existuje riziko, že ich dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí a boli zahrnuté do zdaniteľných príjmov, alebo ak ide o banku, pobočku zahraničnej banky a Exportno-importnú banku Slovenskej republiky, je možné zahrnúť do daňových výdavkov tvorbu opravnej položky k pohľadávke, resp. pohľadávke z nesplateného úveru, ktorý nie je krytý hodnotou zabezpečenia vo výške¹⁴:

---

¹² BAŠTINCOVÁ, Anna. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, s. 141. ISBN 978-80-8168-398-5.

¹³ **Rezolučné konanie** je konanie, ktorého cieľom je zabezpečiť reštrukturalizáciu finančnej inštitúcie (napr. banky), ktorá sa dostala do problémov v dôsledku nesolventnosti. Priebeh rezolučného konania by mal byť rýchlejší ako priebeh konkurzného konania.

¹⁴ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, § 20 ods. 4, 14 a 15.

- 20 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatenej časti bez príslušenstva, resp. 20 % z nesplateného úveru, ak od splatnosti pohľadávky, resp. úveru uplynula doba dlhšia ako 360 dní,
- 50 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatenej časti bez príslušenstva, resp. 50 % z nesplateného úveru, ak od splatnosti pohľadávky, resp. úveru uplynula doba dlhšia ako 720 dní,
- 100 % menovitej hodnoty pohľadávky alebo jej nesplatenej časti bez príslušenstva, resp. 20 % z nesplateného úveru, ak od splatnosti pohľadávky, resp. úveru uplynula doba dlhšia ako 1080 dní,

ak nejde o pohľadávky nadobudnuté postúpením alebo má účtovná jednotka voči dlžníkovi splatný záväzok, s ktorým by mohla pohľadávku vzájomne započítať.

1.3.3 Účtovanie tvorby a zúčtovania opravných položiek

Tvorba opravných položiek sa účtuje výsledkovo, teda s vplyvom na výsledok hospodárenia, a to vo väčšine prípadov na ťarchu účtov nákladov, výnimkou sú zásoby vlastnej výroby, pri ktorých sa tvorba opravných položiek účtuje na ťarchu účtov účtovej skupiny *61 – Zmeny stavu vnútroorganizačných zásob*, a v prospech príslušných účtov opravných položiek.

Účtovanie zúčtovania opravných položiek sa účtuje v závislosti od dôvodu zúčtovania opravnej položky. Týmto dôvodom môže byť **vyradenie majetku z účtovníctva**, ku ktorému bola v predchádzajúcich účtovných obdobiach vytvorená opravná položka alebo **úplný, resp. čiastočný zánik predpokladu zníženia hodnoty majetku**. Ak je dôvodom zúčtovania opravnej položky vyradenie majetku z účtovníctva (predaj, likvidácia, darovanie majetku, inkaso pohľadávky), opravná položka sa zúčtuje ešte pred účtovaním vyradenia tohto majetku z účtovníctva, a to na ťarchu príslušného účtu opravnej položky a v prospech účtu konkrétneho majetku, resp. účtu oprávok, ak ide o dlhodobý majetok, ktorý sa odpisuje. V prípade úplného, resp. čiastočného zániku predpokladu zníženia hodnoty sa opravná položka zúčtuje opačným účtovným zápisom, ako sa účtovala tvorba opravnej položky.

Tab. č. 2: Účtovné zobrazenie tvorby a zúčtovania opravných položiek

Druh majetku	Tvorba opravných položiek		Zúčtovanie opravných položiek			
	MD	D	z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva		z dôvodu zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku	
	MD	D	MD	D	MD	D
Dlhodobý nehmotný majetok	553	091	091	07x	091	553
Dlhodobý hmotný majetok – odpisovaný	553	092	092	08x	092	553
Dlhodobý hmotný majetok – neodpisovaný	553	092	092	03x	092	553
Dlhodobý finančný majetok	565	095 096	095 096	05x 06x	095 096	565
Materiál	505	191	191	112	191	505
Nedokončená výroba	611	192	192	121	192	611
Polotovary vlastnej výroby	612	193	193	122	193	612
Výrobky	613	194	194	123	194	613
Zvieratá	614	195	195	124	195	614
Tovar	505	196	196	132	196	505
Krátkodobý finančný majetok	565	291	291	257	291	565
Pohľadávky (krátkodobé aj dlhodobé)	547	391	391	3xx	391	547

Zdroj: vlastné spracovanie na základe postupov účtovania.

2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je analyzovať spôsob, akým účtovné jednotky zohľadňujú predpokladané riziká, straty a neistoty pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky, pričom hlavný dôraz je kladený na analýzu dôvodov, oprávnenosti a reálnosti účtovania rezerv a opravných položiek v konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotke. Na to, aby sme dosiahli stanovený cieľ, sme si určili niekoľko čiastkových cieľov:

- definovať pojem riziko a neistota,
- určiť nástroje bilančnej politiky slúžiace na elimináciu rizík, strát a neistôt,
- charakterizovať rezervy ako jeden z nástrojov, ktorým účtovné jednotky zohľadňujú riziká, straty a neistoty, vymedziť členenie rezerv z niekoľkých hľadísk so zameraním sa na daňové hľadisko, analyzovať spôsob účtovného zobrazenia rezerv,
- charakterizovať opravné položky ako ďalší zo spôsobov, ktorým sa zohľadňujú riziká, straty a neistoty, vymedziť predpoklady ich tvorby, pozrieť sa na opravné položky z pohľadu zákona o dani z príjmov, analyzovať spôsob účtovného zobrazenia opravných položiek,
- analyzovať jednotlivé rezervy a opravné položky vykázané v účtovnej závierke v konkrétnej podnikateľskej účtovnej jednotke z hľadiska opodstatnenosti ich účtovania a správnosti vykazovania informácií v účtovnej závierke.

Metodika práce a metódy skúmania

Východiskom pre získanie teoretických poznatkov potrebných pre spracovanie teoretickej časti diplomovej práce bolo dôkladné naštudovanie odbornej literatúry, slovenských právnych predpisov, a takisto aj odborných internetových článkov súvisiacich s danou problematikou. Zamerali sme sa najmä na rezervy a opravné položky, ich vymedzenie, členenie, daňovú uznateľnosť a ich účtovné zobrazenie.

V praktickej časti diplomovej práce sme metódou **syntézy** získané teoretické poznatky aplikovali na konkrétnu podnikateľskú účtovnú jednotku. Vo veľkej miere sme využívali metódu **dedukcie**, najmä pri predpokladaní, čo mohlo byť dôvodom pre tvorbu

a zúčtovanie jednotlivých rezerv a opravných položiek vo vybranej účtovnej jednotke. Takisto sme využili metódu **analýzy** pri dôkladnom skúmaní opodstatnenosti a správnosti účtovania tvorby a zúčtovania jednotlivých rezerv a opravných položiek. Metódu **komparácie** sme využili napríklad pri porovnávaní nákladov na overenie účtovnej závierky v jednotlivých účtovných obdobiach. Metódu **komparácie** sme využili aj pri porovnávaní údajov vykázaných v účtovnej závierke vybranej účtovnej jednotky s tým, ako by to malo byť vykázané podľa slovenskej právnej úpravy.

3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

V tejto kapitole aplikujeme získané teoretické poznatky pri analýze dôvodov a oprávnenosti tvorby rezerv a opravných položiek vo vybranej podnikateľskej účtovnej jednotke. Pre účely tejto analýzy sme si vybrali reálnu účtovnú jednotku, pričom v záujme zachovania anonymity tejto účtovnej jednotky neuvedieme jej skutočný názov. Na začiatok si uvedieme jej stručnú charakteristiku.

Charakteristika účtovnej jednotky GUMA, a. s.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. sa zaoberá gumárenskou výrobou. Jedným z hlavných výrobných programov je výroba širokého sortimentu výrobkov z gumy, napr. hokejové puky.

Účtovná jednotka sa zaraďuje do kategórie veľkých účtovných jednotiek, pretože prekročila všetky 3 veľkostné kritériá pre veľké účtovné jednotky v bežnom účtovnom období (rok 2016) aj v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom období (rok 2015), a teda priemerný prepočítaný počet zamestnancov za účtovné obdobie bol vyšší ako 50, celková účtovná hodnota majetku (hodnota majetku po odpočítaní oprávok a zohľadnení všetkých úprav ocenenia majetku) bola vyššia ako 4 milióny € a účtovná jednotka dosiahla čistý obrat vyšší ako 8 miliónov €.

Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku podľa slovenskej právnej úpravy a ako účtovné obdobie používa kalendárny rok. My sme si vybrali konkrétne účtovné obdobie začínajúce 01. 01. 2016 a končiace 31. 12. 2016, keďže údaje za účtovné obdobie 2017 neboli v čase spracovania diplomovej práce k dispozícii.

3.1 Analýza tvorby a zúčtovania rezerv v účtovnej jednotke GUMA, a. s.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame, aké rezervy účtovná jednotka GUMA, a. s. v roku 2016 vytvorila a zúčtovala z dôvodu použitia, respektíve zrušenia a následne analyzujeme jednotlivé rezervy z dôvodu opodstatnenosti ich tvorby, použitia, zrušenia a ich daňovej uznateľnosti.

Tab. č. 3: Prehľad tvorby a zúčtovania rezerv v roku 2016

Druh rezervy	Stav rezervy k 01.01.	Tvorba rezervy	Zúčtovanie rezervy z dôvodu		Stav rezervy k 31.12.
			použitia	zrušenia	
Dlhodobé rezervy, z toho:	93 465	52 511	0	0	145 976
- ostatné rezervy dlhodobé, z toho:	93 465	52 511	0	0	145 976
• odchodné do dôchodku	93 465	52 511	0	0	145 976
Krátkodobé rezervy, z toho:	286 807	403 517	281 460	7 881	400 983
- zákonné rezervy krátkodobé, z toho:	103 634	162 212	102 717	414	162 715
• mzdy za nevyčerpanú dovolenku vrátane sociálneho poistenia	79 693	144 573	78 776	414	145 076
• vyprodukované emisie	23 941	17 639	23 941	0	17 639
- ostatné rezervy krátkodobé, z toho:	183 173	241 305	178 743	7 467	238 268
• sprostredkovateľské provízie	6 898	5 257	6 898	0	5 527
• overenie účtovnej závierky	11 000	11 000	11 000	0	11 000
• rabat odberateľom	105 566	52 560	101 206	4 360	52 560
• odmeny zamestnancom	21 140	55 014	21 140	0	55 014
• odchodné do dôchodku	23 344	21 265	22 258	1 086	21 265
• odstupné	0	10 000	0	0	10 000
• iné	15 225	85 939	16 241	2 021	82 902

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

3.1.1 Dlhodobé rezervy

Ako môžeme vidieť v tabuľke č. 3, účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016 iba jednu dlhodobú rezervu, a to rezervu na odchodné do dôchodku (rezerva na zamestnanecké požitky).

Rezerva na odchodné do dôchodku

Každá účtovná jednotka je vo všeobecnosti povinná poskytnúť zamestnancovi pri odchode do starobného dôchodku odmenu (odchodné) vo výške jednej priemernej mesačnej mzdy. Táto povinnosť jej vyplýva zo Zákonníka práce. Zároveň má účtovná jednotka GUMA, a. s. stanovené v kolektívnej zmluve, že pri odchode zamestnanca do dôchodku mu vyplatí za každý celý odpracovaný rok v účtovnej jednotke GUMA, a. s. sumu 13,28 €. Teda môžeme povedať, že hodnota rezervy na odchodné do dôchodku zahŕňa hodnotu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca a odmenu za každý odpracovaný rok v účtovnej jednotke, pričom záväzok vyplatí odmenu za už odpracovaný počet rokov sa diskontuje (odúročuje) na súčasnú hodnotu.

Pri stanovení výšky rezervy na odchodné boli použité aktuárske výpočty založené na poistno-matematických predpokladoch, pri ktorých existuje vysoká miera neistoty,

či sa tieto predpoklady naplnia, z čoho vyplýva, že hodnotu rezervy nie je možné odhadnúť s úplnou presnosťou. K hlavným poistno-matematickým predpokladom využitým pri výpočte rezervy patrí napríklad percento zamestnancov, ktorí ukončia pracovnoprávny pomer s účtovnou jednotkou pred odchodom do dôchodku (5 - 100 %), predpokladané zvýšenie miezd (2 %), diskontná sadzba (10 %¹⁵), ktorá sa využíva pri odúročení hodnoty odmeny za odpracovaný počet rokov na súčasnú hodnotu, pravdepodobnosť pôsobenia firmy do času odchodu zamestnanca (5-100 %) a takisto priemerný počet zamestnancov k 31. decembru 2016 (696).

Účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016 dlhodobú rezervu na odchodné do dôchodku vo výške 52 511 €, ktorá bude použitá najskôr v účtovnom období nasledujúcom po bezprostredne nasledujúcom účtovnom období (teda najskôr v roku 2018) podľa predpokladaného odchodu zamestnancov do dôchodku.

Tab. č. 4: Účtovanie tvorby dlhodobej rezervy na odchodné do dôchodku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na odchodné do dôchodku	52 511	527	459

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska nie je tvorba rezervy na odchodné do dôchodku uznaná za daňový výdavok, preto suma 52 511 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane.

3.1.2 Krátkodobé rezervy

Rezerva na mzdy za nevyčerpanú dovolenku vrátane sociálneho poistenia

Rezerva na mzdu za nevyčerpanú dovolenku sa tvorí v takom prípade, ak si zamestnanec v danom kalendárnom roku nevyčerpá svoju riadnu dovolenku, na ktorú má nárok podľa Zákonníka práce a ktorú má ešte možnosť vyčerpať v nasledujúcom kalendárnom roku. Keďže vieme, že účtovná jednotka GUMA, a. s. v roku 2016 vytvorila rezervu na mzdy za nevyčerpanú dovolenku, môžeme povedať, že nie všetci zamestnanci si v tomto roku vyčerpali svoju riadnu dovolenku.

¹⁵ Diskontná sadzba by sa mala odvíjať od aktuálnych úrokových sadzieb, ktoré sa pohybovali v roku 2016 okolo hodnoty 2 - 3 %.

Náhrada príjmu za obdobie čerpania dovolenky podlieha plateniu zdravotného a sociálneho poistenia, je potrebné vytvoriť v súvislosti s tvorbou rezervy na mzdy za nevyčerpané dovolenky aj rezervu na poistné k týmto mzdám.

Celková hodnota vytvorenej rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku vrátane sociálneho poistenia bola vo výške 144 573 €. Hodnota rezervy tvorí súčet rezerv vypočítaných osobitne pre každého zamestnanca, pretože sa berie do úvahy priemerný zárobok konkrétneho zamestnanca.

Tab. č. 5: Účtovanie tvorby rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku	106 933	521	323
IÚD	Tvorba rezervy na zdravotné a sociálne poistenie k mzdám za nevyčerpanú dovolenku <i>Výpočet: 35,2 % zo 106 933 €</i>	37 640	524	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň v roku 2016 došlo k použitiu rezervy pri účtovaní náhrady mzdy za čerpanie dovolenky, ktorá bola prenesená z predchádzajúceho kalendárneho roka, a to v sume 78 776 € (suma zahŕňa aj rezervu na sociálne poistenie), pričom o použití rezervy sa účtovalo priebežne podľa toho, kedy dochádzalo k čerpaniu dovolenky z predchádzajúceho kalendárneho roka.

Tab. č. 6: Účtovanie použitia rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Náhrada mzdy za čerpanie dovolenky prenesenej z predchádzajúceho kalendárneho roka – použitie rezervy	58 266	323	331
IÚD	Sociálne a zdravotné poistenie týkajúce sa náhrady mzdy pri čerpaní dovolenky – použitie rezervy <i>Výpočet: 35,2 % z 58 266 €</i>	20 510	323	336

Zdroj: vlastné spracovanie.

Ak si zamestnanci do konca roku 2016 dovolenku prenesenú z roku 2015 nevyčerпали, v ďalšom kalendárnom roku už nebudú môcť túto dovolenku čerpať. Preto by aj nevyužitá časť rezervy v sume 917 € (79 693 – 78 776) mala byť v roku 2016 zrušená. Účtovná jednotka GUMA, a. s. však zrušila rezervu iba v sume 414 €. Výnimkou, kedy by mohla byť rezerva prenesená do ďalších účtovných období je, že sa dovolenka týka zamestnanca (zamestnankyne), ktorý v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti

alebo materskej, či rodičovskej dovolenky nebol schopný túto dovolenku vyčerpať do konca roku 2016. Nevyčerpanú dovolenku mu zamestnávateľ poskytne po skončení dočasnej pracovnej neschopnosti, materskej alebo rodičovskej dovolenky.

Tab. č. 7: Účtovanie zrušenia rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Zrušenie nevyužitej časti rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku z predchádzajúceho kalendárneho roku	306	323	521
IÚD	Zrušenie nevyužitej časti rezervy na zdravotné a sociálne poistenie k mzdám za nevyčerpané dovolenky z predchádzajúceho kalendárneho roku <i>Výpočet: 35,2 % z 306 €</i>	108	323	524

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska je tvorba rezervy na nevyčerpané dovolenky, vrátane rezervy na sociálne a zdravotné poistenie, daňovo uznaná, preto suma, v ktorej bola rezerva vytvorená, použitá a zrušená nebude predstavovať pre účtovnú jednotku položku zvyšujúcu, respektíve položku znižujúcu základ dane.

Rezerva na emisie

Spoločnosť GUMA, a. s. patrí medzi účtovné jednotky, ktoré pri svojej činnosti vypúšťajú do ovzdušia emisie, preto je povinná na konci účtovného obdobia vytvoriť rezervu na vyprodukované emisie.

Začiatkové stavy vybraných účtov spoločnosti GUMA, a. s., ktoré súvisia s účtovaním emisných kvót, sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 8: Začiatkové stavy na vybraných účtoch spoločnosti

Číslo a názov účtu	Suma
254 – Emisné kvóty	76 163
323 – Krátkodobé rezervy (rezerva na emisie)	23 941
384 – Výnosy budúcich období	52 222

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

Ďalej uvedieme informácie o emisných kvótach za bežné účtovné obdobie (rok 2016) a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie (rok 2015).

Tab. č. 9: Informácie o emisných kvótach

	Účtovné obdobie	
	bežné (2016)	bezprostredne predchádzajúce (2015)
Pridelené množstvo emisných kvót (v tonách CO ₂)	4 749	4 838
Dátum pripísania emisných kvót do Národného registra emisných kvót	09. 02. 2016	17. 02. 2015
RH emisných kvót ku dňu ich pripísania do Národného registra emisných kvót (v €/t CO ₂)	5,06	7,47
Skutočné množstvo vyprodukovaných emisií (v tonách CO ₂)	3 486	3 205

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov dostupných na: <http://emisie.icz.sk/> a <http://www.sk.kbb.sk/>.

Na začiatku obdobia bol účtovnej jednotke pridelený proporčný podiel emisných kvót na rok 2016, a to konkrétne v objeme 4 749 ton oxidu uhličitého. Účtovná jednotka tieto bezodplatne nadobudnuté emisné kvóty ocenila v reálnej hodnote stanovenej Komoditnou burzou Bratislava ku dňu pripísania emisných kvót do Národného registra emisných kvót (09. 02. 2016), teda v hodnote 5,06 € za tonu oxidu uhličitého.

Tab. č. 10: Účtovanie bezodplatného nadobudnutia emisných kvót

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Bezodplatné nadobudnutie emisných kvót <i>Výpočet: 4 749 t CO₂ * 5,06 €</i>	24 029,94	254	384

Zdroj: vlastné spracovanie.

Účtovná jednotka mala ďalej povinnosť v roku 2016 odovzdať Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky emisné kvóty zodpovedajúce množstvu vyprodukovaných emisií v predchádzajúcom účtovnom období (2015), a to najneskôr do 30. apríla 2016. Rezerva za predchádzajúce účtovné obdobie (2015) bola vytvorená vo výške násobku známeho množstva vypustených emisií do ovzdušia za dané účtovné obdobie (3 205 ton CO₂) a hodnoty, ktorú si účtovná jednotka určí na odovzdanie, čo bola hodnota emisných kvót ku dňu ich bezodplatného nadobudnutia (7,47 €/t CO₂). Ku dňu odovzdania emisných kvót účtuje o vzniku záväzku, kedy dochádza k použitiu vytvorenej rezervy.

Tab. č. 11: Účtovanie použitia rezervy na vyprodukované emisie

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Vznik záväzku z dôvodu povinnosti odovzdať emisné kvóty v objeme skutočne vyprodukovaných emisií za rok 2015	23 941,35	323	325
IÚD	Zánik záväzku v okamihu splnenia povinnosti odovzdať emisné kvóty	23 941,35	325	254

Zdroj: vlastné spracovanie.

Následne, ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, vytvára účtovná jednotka rezervu na emisie vypustené do ovzdušia. Ak by účtovná jednotka nemala dostatočné množstvo emisných kvót, použila by na ocenenie chýbajúceho množstva emisných kvót pri tvorbe rezervy odhad sumy potrebnej na obstaranie chýbajúceho množstva emisných kvót. V prípade našej účtovnej jednotky bolo skutočné množstvo vyprodukovaných emisií za rok 2016 vo výške 3 486 ton oxidu uhličitého, čo je menej ako množstvo emisných kvót, ktoré jej boli na začiatku roka pridelené. Na ocenenie rezervy bola použitá hodnota emisnej kvóty zo dňa pripísania emisných kvót do Národného registra emisných kvót, teda 5,06 € za 1 tonu oxidu uhličitého. Zároveň účtovná jednotka zúčtuje výnosy budúcich období z bezodplatne nadobudnutých emisných kvót v časovej a vecnej súvislosti s použitím bezodplatne pridelených emisných kvót z dôvodu tvorby rezervy.

Tab. č. 12: Účtovné prípady súvisiace s tvorbou rezervy na emisie

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na vyprodukované emisie <i>Výpočet: 3 486 t CO₂ * 5,06 €</i>	17 639,16	548	323
IÚD	Zúčtovanie podielu bezodplatne pripísaných emisných kvót vo výške rezervy	17 639,16	384	648

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska je tvorba rezervy na vyprodukované emisie uznaná za daňový výdavok, a preto suma, v ktorej bola rezerva vytvorená a suma, v ktorej bola rezerva použitá nepredstavovala pre účtovnú jednotku položku zvyšujúcu, respektíve položku znižujúcu základ dane.

Tab. č. 13: Konečné zostatky na vybraných účtoch spoločnosti

Číslo a názov účtu	Suma
254 – Emisné kvóty	76 252
323 – Krátkodobé rezervy (rezerva na emisie)	17 639
384 – Výnosy budúcich období	58 613

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

Rezerva na sprostredkovateľské provízie

Predpokladáme, že účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila rezervu na sprostredkovateľské provízie (v sume 5 257 €) z toho dôvodu, že jej obchodný zástupca v roku 2016 sprostredkoval obchod, ale do konca roka nebola táto služba vyfakturovaná a náklad (sprostredkovanie) sa týka roku 2016. Keďže účtovná jednotka hodnotu sprostredkovateľskej provízie iba odhaduje, musí vytvárať rezervu a nemôže účtovať o tejto službe ako o nevyfakturovanej dodávke. Hodnota rezervy mohla byť stanovená na základe percentuálnej výšky provízie dohodnutej v zmluve s obchodným zástupcom z celkovej hodnoty obchodu, ktorého uzavretie jej obchodný zástupca v roku 2016 sprostredkoval.

Tab. č. 14: Účtovanie tvorby rezervy na sprostredkovateľské provízie

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na sprostredkovateľské provízie za rok 2016	5 257	518	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň účtovná jednotka v roku 2016 použila rezervu na sprostredkovateľské provízie vo výške 6 898 €, ktorú vytvorila v predchádzajúcom účtovnom období. Ako sa použitie rezervy mohlo prejaviť v účtovníctve účtovnej jednotky GUMA, a. s., ukážeme v tabuľke č. 15, pričom predpokladáme, že hodnota sprostredkovateľskej provízie bola rovnaká ako hodnota rezervy vytvorenej v predchádzajúcom účtovnom období.

Tab. č. 15: Účtovanie použitia rezervy na sprostredkovateľské provízie

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
PFA	Prijatá faktúra od obchodného zástupcu za sprostredkovanie obchodu v roku 2015:			
	a) cena bez DPH (použitie rezervy)	6 898	323	-
	b) DPH – 20 %	1 380	343	-
	c) spolu	8 278	-	321

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska je tvorba rezervy na sprostredkovateľské provízie neuznaná za daňový výdavok, a teda suma 5 257 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane. Zároveň bola použitá rezerva vytvorená v predchádzajúcom účtovnom období v sume 6 898 €, o ktorú si mohla účtovná jednotka v roku 2016 znížiť základ dane, ale iba za predpokladu, že túto províziu sprostredkovateľovi uhradila a ak neprevýšila 20 % z celkovej hodnoty sprostredkovateľom uzavretého obchodu.

Rezerva na overenie účtovnej závierky

Vo všeobecnosti povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom vyplýva účtovnej jednotke zo zákona o účtovníctve, ak ku dňu, ku ktorému zostavuje účtovnú závierku a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie spĺňa aspoň 2 z kritérií, ktorými sú¹⁶:

- celková hodnota majetku je vyššia ako 1 milión €, pričom sa berie do úvahy hodnota majetku neupravená o oprávky (v prípade dlhodobého odpisovaného majetku) a všetky zmeny ocenenia majetku (opravné položky, precenenie na reálnu hodnotu), teda brutto hodnota majetku uvedená v súvahe,
- čistý obrat je vyšší ako 2 milióny € a
- priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období je vyšší ako 30.

Tab. č. 16: Údaje o majetku, obrate a počte zamestnancov

Kritérium	Účtovné obdobie	
	bežné (2016)	bezprostredne predchádzajúce (2015)
Brutto hodnota majetku (v €)	90 584 259	86 397 094
Čistý obrat (v €)	36 273 873	32 081 862
Priemerný prepočítaný počet zamestnancov	689	620

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2015 a 2016.

Z údajov uvedených v tabuľke č. 16 je zrejmé, že účtovná jednotka GUMA, a. s. prekročila všetky 3 stanovené kritériá v bežnom účtovnom období aj v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom období, a teda jej zo zákona o účtovníctve vyplýva povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom. Keďže sa overenie účtovnej závierky zostavenej za rok 2016 uskutoční až po jej zostavení, teda v nasledujúcom účtovnom období,

¹⁶ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 19 ods. 1.

tak ani služba (overenie účtovnej závierky) nebude do konca roku 2016 vyfakturovaná, ale náklad sa týka roku 2016. Na to, aby účtovná jednotka dodržala aktuálny princíp, podľa ktorého sa náklady účtujú v tom účtovnom období, s ktorým vecne a časovo súvisia, bolo potrebné, aby účtovná jednotka zaúčtovala náklad na overenie účtovnej závierky zostavenej za rok 2016 do roku 2016 a keďže presná suma nebola známa, nemohla účtovať ako o nevyfakturovanej službe, ale musela vytvoriť rezervu. Predpokladáme, že výška rezervy v sume 11 000 € bola stanovená na základe zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou KPMG Slovensko spol. s r. o.

Tab. č. 17: Účtovanie tvorby rezervy na overenie účtovnej závierky

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na overenie účtovnej závierky zostavenej k 31. 12. 2016 audítorm	11 000	518	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň účtovná jednotka GUMA, a. s. použila rezervu na overenie účtovnej závierky zostavenej za rok 2015 vytvorenú v predchádzajúcom účtovnom období v sume 11 000 €, pričom celkové náklady na overenie účtovnej závierky boli vo výške 20 000 €.

Tab. č. 18: Účtovanie použitia rezervy na overenie účtovnej závierky

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
PFA	Prijatá faktúra od audítorskej spoločnosti KPMG Slovensko spol. s r. o. za overenie účtovnej závierky zostavenej k 31. 12. 2015:			
	a) cena bez DPH	20 000	-	-
	• použitie rezervy na overenie účtovnej závierky	11 000	323	-
	• náklad bežného účtovného obdobia	9 000	518	-
	b) DPH – 20 %	4 000	343	-
c) spolu	24 000	-	321	

Zdroj: vlastné spracovanie.

Tab. č. 19: Skutočné náklady na overenie účtovnej závierky audítorm

Účtovná závierka zostavená za účtovné obdobie	Náklady na overenie účtovnej závierky (v €)
01. 01. 2015 - 31. 12. 2015	20 000
01. 01. 2014 - 31. 12. 2014	20 000
01. 01. 2013 - 31. 12. 2013	20 000
01. 01. 2012 - 31. 12. 2012	20 000

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovných závierok účtovnej jednotky GUMA, a. s. za roky 2012 – 2015.

Ako môžeme vidieť v tabuľke č. 19, skutočné náklady na overenie účtovnej závierky v predchádzajúcich 4 účtovných obdobiach boli každoročne v rovnakej výške, a to v sume 20 000 €. Na základe toho môžeme usúdiť, že účtovná jednotka mohla vytvoriť rezervu na overenie účtovnej závierky zostavenej k 31. 12. 2016 vo výške 20 000 € a nie len vo výške 11 000 €, ako v skutočnosti vytvorila.

Z daňového hľadiska tvorba rezervy na overenie účtovnej závierky audítorom nie je uznaná za daňový výdavok, preto suma 11 000 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane. Účtovná jednotka zároveň použila rezervu vytvorenú v predchádzajúcom účtovnom období v sume 11 000 € a táto suma pre ňu predstavovala položku znižujúcu základ dane, ak bola táto služba uhradená, pretože rezerva, ktorej tvorba nie je daňovo uznaná, sa zahŕňa do základu dane v tom účtovnom období, v ktorom dôjde k jej použitiu, ak aj náklad, s ktorým súvisí, je daňovo uznaný, a keďže si účtovná jednotka v predchádzajúcom účtovnom období (v roku 2015) zvýšila základ dane, v bežnom účtovnom období (v roku 2016) mala nárok na jeho zníženie, aj keď použitie rezervy nebolo účtované s vplyvom na výsledok hospodárenia.

Rezerva na rabat odberateľom

Rabat predstavuje určitú zľavu z ceny výrobku (služby), ktorú môže predávajúci poskytnúť kupujúcemu. Účtovná jednotka GUMA, a. s. má zrejme v zmluve uzatvorenej s odberateľmi uvedené, že v prípade splnenia určitých podmienok im poskytne zľavu z ceny výrobkov (služieb) a z toho dôvodu k 31. 12. 2016 vytvorila účtovná jednotka rezervu na rabat vo výške 52 560 € týkajúci sa výrobkov (služieb) predaným (poskytnutým) ešte pred skončením účtovného obdobia a teda aj zľava sa týka roku 2016.

Tab. č. 20: Účtovanie tvorby rezervy na rabat odberateľom

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na zľavu odberateľom	52 560	601 (602)	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň v roku 2016 došlo k použitiu rezervy na rabat odberateľom vytvorenej v roku 2015, a to v sume 101 206 €, pričom predpokladáme, že zľava bola poskytnutá viacerým odberateľom, a teda by nastalo viac účtovných prípadov ako jeden, ale my si to

účtovne zobrazíme iba na jednom účtovnom prípade. Zvyšok nevyužitej rezervy, vytvorenej v roku 2015, účtovná jednotka zrušila.

Tab. č. 21: Účtovanie použitia a zrušenia rezervy na rabat odberateľom

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
VFA	Vystavený dobropis na zľavu z ceny výrobkov (služieb) predaných (poskytnutých) v roku 2015:			
	a) hodnota zľavy (použitie rezervy)	101 206	323	-
	b) DPH – 20 %	20 241	343	-
	c) spolu	121 447	-	325
IÚD	Zrušenie nevyužitej časti rezervy na rabat odberateľom	4 360	323	601 (602)

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska tvorba rezervy na rabat odberateľom nie je daňovo uznaná, preto suma 52 560 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane. Ale zároveň účtovná jednotka použila rezervu vytvorenú v predchádzajúcom účtovnom období v sume 101 206 € a táto suma pre ňu predstavovala položku znižujúcu základ dane a takisto aj suma 4 360 €, v ktorej bola rezerva z predchádzajúceho účtovného obdobia zrušená, predstavovala položku znižujúcu základ dane.

Rezerva na odmeny zamestnancom

Rezervu na odmeny zamestnancom tvorí účtovná jednotka, ak jej napríklad z uzavretej zmluvy so zamestnancom (kolektívnej zmluvy so zamestnancami) vyplýva povinnosť vyplácať odmeny, a ak nie je ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka výška tejto odmeny známa.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016 rezervu na odmeny vrátane sociálneho a zdravotného poistenia v celkovej výške 55 014 €.

Tab. č. 22: Účtovanie tvorby rezervy na odmeny zamestnancov

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na odmeny zamestnancom	40 691	521	323
IÚD	Tvorba rezervy na zdravotné a sociálne poistenie k odmenám zamestnancov <i>Výpočet: 35,2 % zo 40 691 €</i>	14 323	524	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Keďže účtovná jednotka GUMA, a. s. zúčtovala rezervu na odmeny vytvorenú v predchádzajúcom účtovnom období z dôvodu použitia, je zrejmé, že odmeny týkajúce sa predchádzajúceho účtovného obdobia účtovná jednotka svojim zamestnancom vyplatila. Rezerva bola použitá v sume 21 140 €, pričom táto suma zahŕňa aj sociálne a zdravotné poistenie týkajúce sa odmien.

Tab. č. 23: Účtovanie použitia rezervy na odmeny zamestnancov

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Priznané odmeny zamestnancom týkajúce sa roku 2015 (použitie rezervy)	15 636	323	331
IÚD	Sociálne a zdravotné poistenie vzťahujúce sa k priznaným odmenám za rok 2015 <i>Výpočet: 35,2 % z 15 636 €</i>	5 504	323	336

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska tvorba rezervy na odmeny zamestnancov nie je uznaná za daňový výdavok, preto suma 55 014 €, v ktorej bola v roku 2016 vytvorená predstavovala pre účtovnú jednotku položku zvyšujúcu základ dane, ale na druhej strane použitie rezervy v sume 21 140 € predstavuje pre účtovnú jednotku položku znižujúcu základ dane.

Rezerva na odchodné do dôchodku

Okrem dlhodobej rezervy na odchodné do dôchodku, vytvorila účtovná jednotka GUMA, a. s. v roku 2016 aj krátkodobú rezervu na odchodné do dôchodku v sume 21 265 €, ktorá bude použitá v bezprostredne nasledujúcom účtovnom období (v roku 2017). Takisto, ako na výpočet dlhodobej rezervy na odchodné, boli aj pri výpočte krátkodobej rezervy použité aktuárske výpočty.

Tab. č. 24: Účtovanie tvorby krátkodobej rezervy na odchodné do dôchodku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba krátkodobej rezervy na odchodné do dôchodku	21 265	527	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň účtovná jednotka použila rezervu na odchodné do dôchodku v sume 22 258 €, ktorú vytvorila v predchádzajúcom účtovnom období, z čoho vyplýva,

že v roku 2016 ukončilo s účtovnou jednotkou pracovný pomer niekoľko zamestnancov z dôvodu odchodu do dôchodku. Zvyšná časť nepoužitej rezervy bola zrušená.

Tab. č. 25: Účtovanie zúčtovania krátkodobej rezervy na odchodné do dôchodku

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Nárok zamestnancov na odchodné do dôchodku	22 258	323	331
IÚD	Zrušenie nevyužitej časti rezervy na odchodné	1 086	323	527

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska nie je tvorba rezervy na odchodné do dôchodku uznaná za daňový výdavok, preto suma 21 265 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane. Na druhej strane suma 22 258 € predstavovala pre účtovnú jednotku položku znižujúcu základ dane, aj keď sa použitie rezervy neúčtuje s vplyvom na výsledok hospodárenia (výsledkovo), pretože platí, že rezerva, ktorej tvorba nie je daňovo uznaná, sa zahŕňa do základu dane v tom účtovnom (zdaňovacom) období, v ktorom dôjde k jej použitiu, ak aj náklad, s ktorým súvisí, je daňovo uznaný, a keďže si účtovná jednotka v predchádzajúcom účtovnom období (v roku 2015) zvýšila základ dane, v bežnom účtovnom období (v roku 2016) mala nárok na jeho zníženie. Takisto aj časť rezervy, ktorá bola v bežnom účtovnom období (v roku 2016) zrušená, teda suma 1 086 € predstavuje položku znižujúcu základ dane, pretože zrušenie rezervy, ktorej tvorba nie je uznaná za daňový výdavok, sa do základu dane nezahŕňa.

Rezerva na odstupné

Ak zamestnávateľ ukončí so zamestnancom pracovný pomer **výpoveďou** z dôvodu zániku účtovnej jednotky alebo premiestnenia účtovnej jednotky a zamestnanec s prípadnou zmenou dohodnutého miesta výkonu práce nesúhlasí, alebo z dôvodu, že sa zamestnanec stane nadbytočným, alebo z dôvodu, že zamestnancovi jeho zdravotný stav neumožňuje naďalej vykonávať doterajšiu prácu, alebo sa pracovný pomer ukončí **dohodou**, je zamestnávateľ, v súlade so Zákonníkom práce, povinný vyplatiť zamestnancovi určitú sumu, ktorá sa nazýva odstupné. Výška odstupného závisí od spôsobu ukončenia pracovného pomeru, výšky priemerného mesačného zárobku zamestnanca a od počtu odpracovaných rokov u daného zamestnávateľa.

Tab. č. 26: Minimálna výška odstupného podľa Zákonníka práce

Dĺžka trvania pracovného pomeru	Spôsob ukončenia pracovného pomeru	
	výpoveďou	dohodou
menej ako 2 roky	-	odstupné najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku zamestnanca
najmenej 2 roky a menej ako 5 rokov	odstupné najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku zamestnanca	odstupné najmenej v sume dvojnásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca
najmenej 5 rokov a menej ako 10 rokov	odstupné najmenej v sume dvojnásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca	odstupné najmenej v sume trojnásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca
najmenej 10 rokov a menej ako 20 rokov	odstupné najmenej v sume trojnásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca	odstupné najmenej v sume štvornásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca
najmenej 20 rokov	odstupné najmenej v sume štvornásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca	odstupné najmenej v sume päťnásobku priemerného mesačného zárobku zamestnanca

Zdroj: spracované podľa Zákonníka práce.

Účtovná jednotka GUMA, a. s., na základe plánovaného zníženia počtu zamestnancov v nasledujúcom účtovnom období (2017), vytvorila v roku 2016 rezervu na odstupné vo výške 10 000 €.

Tab. č. 27: Účtovanie tvorby rezervy na odstupné

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba krátkodobej rezervy na odstupné	10 000	527	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska nie je tvorba rezervy na odstupné uznaná za daňový výdavok, preto suma 10 000 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane.

Rezerva na pokuty a penále

V rámci položky iné rezervy je zahrnutá tvorba rezervy na pokuty a penále vo výške 400 €, ktorú účtovná jednotka vytvorila na pokuty a penále, ktoré očakáva, že bude musieť v nasledujúcom účtovnom období zaplatiť za nedodržanie zmluvných podmienok.

Tab. č. 28: Účtovanie tvorby rezervy na pokuty a penále

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba rezervy na pokuty a penále	400	544	323

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska je tvorba rezervy na pokuty a penále neuznaná za daňový výdavok, preto si o sumu 400 € účtovná jednotka v roku 2016 zvýšila základ dane a zároveň sa táto rezerva nikdy nestane daňovým výdavkom, pretože ani pokuty a penále nie sú uznané za daňový výdavok.

3.2 Analýza tvorby a zúčtovania opravných položiek v spoločnosti GUMA, a. s.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvára opravné položky k majetku v súlade so zásadou opatrnosti, ak existuje nejaká skutočnosť, ktorá by mohla naznačovať, že hodnota majetku je v skutočnosti nižšia ako je jeho hodnota zachytená v účtovníctve. Za takéto skutočnosti (indikátory) považuje účtovná jednotka v prípade **dlhodobého majetku a zásob** napríklad¹⁷:

- technologický pokrok,
- významne nižšie prevádzkové výsledky v porovnaní s prevádzkovými výsledkami dosiahnutými v predchádzajúcich účtovných obdobiach alebo v porovnaní s plánovanými prevádzkovými výsledkami,
- zmeny v spôsobe použitia majetku, ak sú tieto zmeny významné,
- nízka obratovosť zásob,
- zvýšené náklady na spracovanie materiálu,
- skutočnosť, že sú produkty zastaralé.

Ak účtovná jednotka zistí, že existuje jedna alebo viacero z týchto skutočností (indikátorov), odhadne výšku predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov z konkrétneho majetku ako projekciu čistých diskontovaných peňažných tokov, ktoré očakáva, že jej bude tento konkrétny majetok v budúcnosti prinášať a následne porovná

¹⁷ Spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

čisté diskontované peňažné toky s ocenením majetku v účtovníctve. V prípade, že je ocenenie majetku v účtovníctve vyššie, vo výške rozdielu vytvorí opravnú položku.

V prípade **pohľadávok** by mohli byť skutočnosťami (indikátormi), ktoré by naznačovali ich znehodnotenie, napríklad¹⁸:

- skutočnosť, že dlžník nespláca svoj dlh, a teda je pohľadávka po lehote splatnosti,
- protiprávne konanie dlžníka,
- skutočnosť, že s dlžníkom vedie účtovná jednotka súdny spor o jej uznanie,
- skutočnosť, že na majetok dlžníka bol alebo bude vyhlásený konkurz.

Pri určení hodnoty opravnej položky k pohľadávkam sa zohľadňuje bonita dlžníka a jeho schopnosť splácať svoje záväzky.

Účtovná jednotka každoročne ku dňu, ku ktorému zostavuje účtovnú závierku prehodnotí výšku opravnej položky a na základe toho výšku opravnej položky upraví.

V tabuľke č. 27 uvádzame majetok, ku ktorému účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016 opravné položky a ktoré opravné položky zúčtovala z dôvodu použitia, resp. zrušenia a následne sa pokúsime jednotlivé opravné položky analyzovať.

Tab. č. 29: Prehľad tvorby a zúčtovania opravných položiek v roku 2016

	Stav OP k 1.1.	Tvorba OP	Zúčtovanie OP z dôvodu		Stav OP k 31.12.
			zániku predpokladu zníženia hodnoty	vyradenia majetku z účtovníctva	
Materiál	37 178	24 486	35 859	0	25 805
Výrobky	114 258	52 728	114 258	0	52 728
Zásoby spolu	151 436	77 214	150 117	0	78 533
Ostatné pohľadávky z obchodného styku	419 788	228 348	1 041	225 139	421 956
Iné pohľadávky (sociálne poistenie)	62	0	0	0	62
Pohľadávky spolu	419 850	228 348	1 041	225 139	422 018

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky za rok 2016.

Opravné položky k zásobám

Účtovná jednotka GUMA, a. s. účtovala v roku 2016 tvorbu opravnej položky k materiálu v sume 24 486 €, a to konkrétne k bezpohybovému materiálu¹⁹, materiálu, pri ktorom došlo k zníženiu jeho úžitkovej hodnoty a k materiálu so zvýšenými nákladmi na jeho spracovanie. Z toho dôvodu vytvorila aj opravnú položku k výrobkom, a to v sume

¹⁸ Spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

¹⁹ **Bezpohybový materiál** – ide o materiál, pri ktorom nedošlo k pohybu, teda k spotrebe, už dlhšie časové obdobie.

52 728 €, pretože predpokladala, že hotové výrobky, na výrobu ktorých sa použije materiál, ku ktorému vytvorila opravnú položku, budú predané so stratou.

Opravná položka k materiálu bola vytvorená na základe návrhu odbornej komisie, a to vo výške 10 % až 90 % hodnoty materiálu. Opravná položka k výrobkom bola vytvorená v dôsledku zníženia ich predajnej ceny, a to vo výške 10 % až 95 % hodnoty výrobkov.

Tab. č. 30: Účtovanie tvorby opravných položiek k zásobám

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba opravnej položky k materiálu	24 486	505	191
IÚD	Tvorba opravnej položky k výrobkom	52 728	613	194

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zároveň účtovná jednotka GUMA, a. s. zúčtovala opravnú položku k materiálu v sume 35 859 € vytvorenú v predchádzajúcich účtovných obdobiach z dôvodu zániku trvania predpokladu zníženia hodnoty a takisto aj opravnú položku k výrobkom v celkovej výške, v akej bola vytvorená v roku 2015, teda v sume 114 258 €, z čoho by sme mohli usúdiť, že výrobky neboli predané so stratou.

Tab. č. 31: Účtovanie zúčtovania opravných položiek k zásobám

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Zúčtovanie opravnej položky k materiálu	35 859	191	505
IÚD	Zúčtovanie opravnej položky k výrobkom	114 258	194	613

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z daňového hľadiska nie je tvorba opravnej položky k zásobám uznaná za daňový výdavok, preto si o sumu 77 214 € (24 486 + 52 728) účtovná jednotka v roku 2016 zvýšila základ dane a zároveň si o sumu 150 117 € (35 859 + 114 258), v ktorej opravnú položku k zásobám zúčtovala, znížila základ dane.

Opravné položky k pohľadávkam

Vo vnútornom predpise má účtovná jednotka GUMA, a. s. stanovené, že v prípade pohľadávky, ktorá súvisí s hlavným predmetom činnosti, a ktorá je po splatnosti, vytvorí účtovná jednotka k takejto pohľadávke opravnú položku vo výške:

- 25 % menovitej hodnoty pohľadávky, ak od jej splatnosti uplynula doba dlhšia ako 3 mesiace,
- 50 % menovitej hodnoty pohľadávky, ak od jej splatnosti uplynula doba dlhšia ako 6 mesiacov,
- 75 % menovitej hodnoty pohľadávky, ak od jej splatnosti uplynula doba dlhšia ako 9 mesiacov,
- 100 % menovitej hodnoty pohľadávky, ak od jej splatnosti uplynula doba dlhšia ako 12 mesiacov.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. eviduje k 31. 12. 2016 hodnotu pohľadávok po lehote splatnosti v sume 1 273 905 €. Táto skutočnosť indikuje znehodnotenie pohľadávok, a preto účtovná jednotka k týmto pohľadávkam vytvorila opravnú položku v sume 228 348 €.

Tab. č. 32: Účtovanie tvorby opravnej položky k pohľadávkam

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Tvorba opravnej položky k ostatným pohľadávkam z obchodného styku	228 348	547	391

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z dôvodu inkasa alebo odpísania pohľadávok po splatnosti, ku ktorým bola v minulosti vytvorená opravná položka, účtovná jednotka použila opravnú položku v sume 1 041 €. Účtovná jednotka zúčtovala opravnú položku aj z dôvodu pomnutia, resp. zníženia rizika, že dlžník pohľadávku nezaplatí, konkrétne v sume 225 139 €.

Tab. č. 33: Účtovanie zúčtovania opravných položiek k pohľadávkam

Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Účtovný predpis	
			MD	D
IÚD	Použitie opravnej položky k ostatným pohľadávkam z obchodného styku	1 041	391	547
IÚD	Zrušenie opravnej položky k ostatným pohľadávkam z obchodného styku	225 139	391	547

Zdroj: vlastné spracovanie.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. nesprávne zaúčtovala zúčtovanie opravnej položky z dôvodu inkasa pohľadávky, teda z dôvodu vyradenia pohľadávky z účtovníctva, pretože, podľa postupov účtovania, ak účtovná jednotka zúčtuje opravnú položku z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, mala by účtovať zúčtovanie opravnej položky súvzťažne s konkrétnym účtom majetku, teda na ľarchu účtu 391 – Opravné položky k pohľadávkam a v prospech účtu 311 – Odberatelia a nie v prospech účtu 547 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam.

Z daňového hľadiska nevieme posúdiť, či tvorba opravných položiek k pohľadávkam bola daňovo uznaná, pretože nepoznáme doby, ktoré uplynuli od splatnosti jednotlivých pohľadávok.

Opravné položky k dlhodobému majetku

Z výkazu ziskov a strát účtovnej jednotky GUMA, a. s. je zrejmé, že v roku 2016 bola účtovaná opravná položka k dlhodobému nehmotnému a dlhodobému hmotnému majetku, pretože na účte 553 – *Opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku* je vykázaná suma 25 500 €. Keďže sa na účte 553 účtuje tvorba a takisto aj zúčtovanie opravnej položky z dôvodu čiastočného alebo úplného zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku, tak nevieme určiť, či suma 25 500 € predstavuje hodnotu vytvorenej opravnej položky. S istotou však môžeme tvrdiť, že nešlo iba o zúčtovanie opravnej položky k dlhodobému hmotnému alebo nehmotnému majetku, pretože v takom prípade by bola táto suma vykázaná so záporným znamienkom. Preto je potrebné, aby účtovné jednotky uvádzali doplňujúce údaje k opravným položkám v poznámkach.

Prehľad o pohybe dlhodobého nehmotného majetku uvádzame v tabuľke č. 34 a prehľad o pohybe dlhodobého hmotného majetku v tabuľke č. 35.

Tab. č. 34: Prehľad o pohybe dlhodobého nehmotného majetku

DLHODOBÝ NEHMOTNÝ MAJETOK		Softvér	Obstarávaný DNM	Poskytnuté preddavky na DNM	DNM spolu
Prvotné ocenenie (OC/VN) BRUTTO HODNOTA	1.1.2016	520 796	198 471	0	719 267
	prírastky	0	138 454	24 420	162 874
	úbytky	0	0	24 420	24 420
	presuny	34 234	- 34 234	0	0
	31.12.2016	555 030	302 691	0	857 721
Oprávky/OP KOREKCIA	1.1.2016	438 733	0	0	438 733
	prírastky	51 182	0	0	51 182
	úbytky	0	0	0	0
	presuny	0	0	0	0
	31.12.2016	489 915	0	0	489 915
Zostatková cena NETTO HODNOTA	31.12.2015	82 063	198 471	0	280 534
	31.12.2016	65 115	302 691	0	367 806

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

Tab. č. 35: Prehľad o pohybe dlhodobého hmotného majetku

DLHODOBÝ HMO TNÝ MAJETOK		Pozemky	Stavby	SHV a SHV	Ostatný DHM	Obstarávaný DHM	Poskytnuté preddavky na DHM	DHM spolu
Prvotné ocenenie (OC/VN) BRUTTO HODNOTA	1.1.2016	976 661	22 079 703	49 633 159	2 166 753	153 931	352 997	75 363 204
	prírastky	0	0	0	0	3 687 473	2 247 227	5 934 700
	úbytky	54 633	0	975 247	18 970	18 700	2 353 839	3 421 389
	presuny	17 496	264 939	2 868 516	452 577	- 3 603 528	0	0
	31.12.2016	939 524	22 344 642	51 526 428	2 600 360	219 176	246 385	77 876 515
Oprávky/OP KOREKCIA	1.1.2016	0	12 640 519	37 563 468	1 800 623	0	0	52 004 610
	prírastky	0	388 514	1 728 238	62 513	0	0	2 179 265
	úbytky	0	0	975 247	18 970	0	0	994 217
	presuny	0	0	0	0	0	0	0
	31.12.2016	0	13 029 033	38 316 459	1 844 166	0	0	53 189 658
Zostatková cena NETTO HODNOTA	31.12.2015	976 661	9 439 184	12 069 691	366 130	153 931	352 997	23 358 594
	31.12.2016	939 524	9 315 609	13 209 969	756 194	219 176	246 385	24 686 857

Zdroj: spracované na základe údajov z účtovnej závierky účtovnej jednotky GUMA, a. s. za rok 2016.

Ako môžeme vidieť v prehľadoch o pohybe dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, účtovná jednotka GUMA, a. s. uvádza hodnotu opravných položiek spolu s hodnotou oprávok, pričom podľa článku III. Opatrenia MF SR č. MF/23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu, v znení neskorších predpisov, by mala účtovná jednotka uvádzať prehľad opravných položiek, a to konkrétne hodnotu opravných položiek na začiatku účtovného obdobia, ich prírastky, úbytky a presuny počas účtovného obdobia a hodnotu na konci účtovného obdobia.

Ak by došlo k tvorbe opravnej položky k dlhodobému nehmotnému, resp. hmotnému majetku, bola by hodnota, v ktorej bola opravná položka vytvorená, vykázaná v časti oprávky/opravné položky v riadku prírastky. Ak by došlo k zúčtovaniu opravnej položky z dôvodu čiastočného, resp. úplného zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku, bola by hodnota, v ktorej bola opravná položka zúčtovaná, vykázaná v časti oprávky/opravné položky v riadku úbytky. A ak by došlo k zúčtovaniu opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, bola by hodnota, v ktorej bola opravná položka zúčtovaná, vykázaná v časti oprávky/opravné položky v riadku presuny.

Na základe toho môžeme usúdiť, že k zúčtovaniu opravnej položky k dlhodobému nehmotnému majetku v roku 2016 nedošlo, pretože v riadkoch úbytky a presuny nie je vykázaná žiadna hodnota. Mohlo dôjsť jedine k tvorbe opravnej položky k dlhodobému nehmotnému majetku (softvéru), pretože v riadku prírastky v rámci časti oprávky/opravné položky je vykázaná hodnota 51 182 €, pričom táto hodnota zahŕňa aj, resp. iba hodnotu odpisov k softvéru za rok 2016.

V prípade dlhodobého hmotného majetku nedošlo k zúčtovaniu opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva, pretože v riadku presuny v časti oprávky/opravné položky nie je vykázaná žiadna hodnota. Pri samostatných hnutelných veciach a súboroch hnutelných vecí došlo k úbytku hodnoty oprávok/opravných položiek v sume 975 247 € a zároveň je taká istá hodnota vykázaná v riadku úbytky v časti prvotné ocenenie, z čoho vyplýva, že došlo k vyradeniu samostatných hnutelných vecí a súborov hnutelných vecí z účtovníctva v hodnote 975 247 €. To iste platí aj v prípade ostatného dlhodobého hmotného majetku. Z toho vyplýva, že aj v rámci dlhodobého hmotného majetku mohlo dôjsť iba k tvorbe opravnej položky, a teda hodnota 25 500 € vykázaná vo výkaze ziskov a strát na účte 553 – Opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku predstavuje iba tvorbu opravnej položky, pričom nie je zrejmé, ku ktorému konkrétnemu majetku bola opravná položka vytvorená.

Z daňového hľadiska nie je tvorba opravnej položky k dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku uznaná za daňový výdavok, a preto suma 25 500 € predstavovala pre účtovnú jednotku v roku 2016 položku zvyšujúcu základ dane.

ZÁVER

Účtovanie rezerv a opravných položiek patrí k dôležitým účtovným prípadom, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje dodržanie zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností prezentovaných v účtovnej závierke. Väčšinou ide o účtovné prípady účtované pri uzatváraní účtovných kníh, a to najmä tvorba rezerv a opravných položiek, zúčtovanie rezerv z dôvodu zrušenia ich nepotrebných častí a zúčtovanie opravných položiek z dôvodu čiastočného alebo úplného zániku predpokladu zníženia hodnoty majetku. Účtovanie zúčtovania rezervy z dôvodu použitia rezervy a účtovanie zúčtovania opravnej položky z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva sa uskutočňuje v priebehu účtovného obdobia.

Rezervy a opravné položky sú dobrým spôsobom, ktorým môže účtovná jednotka manipulovať s výsledkom hospodárenia, keďže sa väčšina rezerv a opravných položiek účtuje s vplyvom na výsledok hospodárenia. V prípade, ak je manažment odmeňovaný v závislosti od dosiahnutého výsledku hospodárenia, môže takýmto spôsobom ovplyvniť výšku svojej odmeny. Z tohto dôvodu si audítori nevyberajú iba určitú vzorku rezerv a opravných položiek, ale posudzujú každú rezervu a opravnú položku osobitne.

Tvorbu väčšiny rezerv a opravných položiek zákon o dani z príjmov neuznáva za daňové výdavky. Je to z toho dôvodu, že vo väčšine prípadov je stanovenie hodnoty rezerv a opravných položiek v rukách účtovnej jednotky a bolo by pre ňu veľmi jednoduché vyhnúť sa plateniu vysokej dane z príjmov.

Účtovná jednotka GUMA, a. s. v súlade so zásadou opatrnosti a v súlade s akruálnym princípom, vytvorila rezervy v celkovej výške 456 028 €, z toho iba jednu dlhodobú rezervu (rezervu na odchodné do dôchodku) vo výške 52 511 € a zvyšná časť (403 517 €) predstavuje tvorbu krátkodobých rezerv. V prípade krátkodobých rezerv platí, že by malo dôjsť k ich použitiu najneskôr do jedného roka od ich vytvorenia, v opačnom prípade, by mala byť nevyužitá časť rezervy zrušená. To nebolo dodržané v prípade rezervy na mzdy za nevyčerpanú dovolenku vrátane sociálneho poistenia, ktorá bola v roku 2015 vytvorená v sume 79 693 €. V roku 2016 účtovná jednotka použila rezervu v hodnote 78 776 € a časť rezervy, v hodnote 414 €, zrušila, teda zostatok rezervy vytvorenej v predchádzajúcom účtovnom období bol 503 €. Táto skutočnosť mohla byť spôsobená tým, že sa nevyčerpaná dovolenka týkala zamestnanca, ktorý si v dôsledku dočasnej

pracovnej neschopnosti alebo materskej, či rodičovskej dovolenky, nemohol túto dovolenku vyčerpať.

V súlade so zásadou opatrnosti, účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016 opravné položky k majetku, konkrétne k zásobám v hodnote 77 214 €, k pohľadávkam v hodnote 228 348 € a k dlhodobému majetku v hodnote 25 500 €. V prípade pohľadávok účtovná jednotka GUMA, a. s. nesprávne zaúčtovala zúčtovanie opravnej položky z dôvodu inkasa alebo odpisu pohľadávky, teda z dôvodu vyradenia majetku z účtovníctva. V prípade dlhodobého majetku nebolo zrejmé, ku ktorému konkrétnemu dlhodobému majetku účtovná jednotka tvorila opravnú položku, pretože účtovná jednotka neuvádza v poznámkach prehľad o opravných položkách, aj napriek tomu, že by mala uvádzať stav opravných položiek na začiatku účtovného obdobia, prírastky, úbytky, presuny a stav na konci účtovného obdobia.

Väčšina rezerv a opravných položiek, ktoré účtovná jednotka GUMA, a. s. vytvorila v roku 2016, nebola v okamihu tvorby uznaná za daňový výdavok. Výnimkou bola rezerva na nevyčerpané dovolenky vrátane sociálneho poistenia a rezerva na vyprodukované emisie.

Na základe dôkladnej analýzy jednotlivých rezerv a opravných položiek vykázaných v účtovnej závierke vybranej podnikateľskej účtovnej jednotky sme zistili, aké dôvody viedli k tvorbe jednotlivých rezerv a opravných položiek. Zároveň sme zistili aj isté nezrovnalosti, ako napríklad skutočnosť, že účtovná jednotka nesprávne zaúčtovala zúčtovanie opravnej položky k pohľadávke z dôvodu inkasa alebo skutočnosť, že informácie týkajúce sa opravných položiek k dlhodobému majetku sú uvádzané v poznámkach ako súčet opravných položiek a oprávok, z čoho nie je zrejmá výška opravných položiek k dlhodobému majetku. Je teda možné tieto informácie o opravných položkách považovať za úplné? Ďalšou nezrovnalosťou, ktorú sme zistili, je, že účtovná jednotka uvádza v poznámkach informáciu, že v prípade zníženia hodnoty finančných účtov, ktorými sú peňažná hotovosť, ceniny a zostatky na bankových účtoch, sa vyjadruje opravnou položkou, aj napriek tomu, že k finančným účtom sa opravná položka nevytvára.

Zároveň by sme odporučili prehodnotiť tvorbu rezervy na overenie účtovnej závierky audítorom, keďže podľa vývoja skutočných nákladov na overenie účtovnej závierky od roku 2012 až do roku 2015 sú v rovnakej výške, a to 20 000 € a rezerva bola vytváraná v týchto rokoch každoročne vo výške 11 000 €, čo je takmer o polovicu menej ako výška skutočných nákladov. Zobrazuje teda táto rezerva pravdivý obraz skutočností?

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné zdroje

- [1] BAŠTINCOVÁ, Anna. *Účtovníctvo a dane právnických osôb*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, 260 s. ISBN 978-80-8168-398-5.
- [2] KRÁĽOVIČ, Jozef – VLACHYNSKÝ, Karol. *Finančný manažment*. 3. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2011, 468 s. ISBN 978-80-8078-356-3.
- [3] MELUCHOVÁ, Jitka. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2009. 279 s. ISBN 978-80-8078-278-8.
- [4] SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 320 s. ISBN 978-80-8168-489-0.
- [5] SOUKUPOVÁ, Božena a kol. *Účtovníctvo vo finančnom riadení*. 1. vyd. Bratislava : SÚVAHA, 2008, 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4.
- [6] SZÁSZOVÁ, Renáta a kol. *Vybrané kapitoly z účtovníctva podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 150 s. ISBN 978-80-225-3528-1.
- [7] ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 440 s. ISBN 978-80-8168-589-7.
- [8] ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 296 s. ISBN 978-80-8168-444-9.

Články v časopisoch a zo zborníkov

- [1] BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Application of Present Value at Calculation of the Sum of Value Adjustments to Long Term Receivables and Long Term Loans. In: *Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace : sborník z [16.] mezinárodní vědecké konference : Vranov nad Dyjí, Česko, 13. – 15. září 2016* [online]. Praha : Nakladatelství Oeconomica, 2016, s. 28-35. ISBN 978-80-245-2157-2. Dostupné na: <http://www.kuaa.sk/uploads/Application%20of%20Present%20Value%20at%20Calculation%20of%20the%20Sum%20of%20Value%20Adjustments%20to%20Long%20Term%20Receivables%20and%20Long%20Term%20Loans.pdf>

- [2] BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Opravné položky v účtovníctve podnikateľa ako nástroj kreovania finančnej situácie. In: *Kreovanie finančnej situácie účtovnej jednotky prostredníctvom nástrojov bilančnej politiky : zborník z vedeckej konferencie : Bratislava 21. apríl 2016*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016, s. 13-18. ISBN 978-80-225-4244-9.
- [3] BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Účtovanie tvorby a zúčtovania opravných položiek v podnikateľských účtovných jednotkách. 1. časť. In: *Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo : v teórii a praxi*. Bratislava : Slovenská komora certifikovaných účtovníkov, 2016, roč. 24, č. 5, s. 19-31. ISSN 1335-2024.
- [4] BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. Účtovanie tvorby a zúčtovania opravných položiek v podnikateľských účtovných jednotkách. 2. časť. In: *Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi*. Bratislava : Slovenská komora certifikovaných účtovníkov, 2016, roč. 24, č. 6, s. 12-23. ISSN 1335-2024.
- [5] NOVOTNÁ, Ľudmila. Tvorba a zúčtovanie rezerv. *Daňový špeciál* [online]. Žilina: Poradca podnikateľa, 24.05.2013, roč. 3, č. 3, s. 6-10. ISSN 1338-2918. Dostupné na: https://issuu.com/aionics/docs/ds_03_2013/11

Právne normy

- [1] Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [2] Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.
- [3] Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [5] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [6] Zákon č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [7] Zákon č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [8] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [9] Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- [10] Opatrenie MF SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.
- [11] Opatrenie MF SR č. MF/23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu, v znení neskorších predpisov.

Internetové zdroje

- [1] BENKO, Ján. *Rezerva na odchodné* [online]. 14.09.2015. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2262/category/dan-z-prijmov/article/rezerva-odchodne-2015.xhtml>
- [2] BENKO, Ján. *Rezervy na nevyčerpané dovolenky* [online]. 15.09.2015. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2266/category/uctovnictvo/article/rezervy-nevycerpane-dovolenky.xhtml>
- [3] GÁŠPÁROVÁ, Eva. *Povinnosti zamestnávateľa v oblasti mzdového účtovníctva pri uzatváraní roku 2016 a prechode na rok 2017* [online]. 19.12.2016. Dostupné na: <http://www.mzdovecentrum.sk/clanok-z-titulky/povinnosti-zamestnavateľa-v-oblasti-mzdoveho-uctovnictva-pri-uzatvarani-roku-2016-a-prechode-na-rok-2017-tt.htm>
- [4] ICZ Slovakia. *Národná alokačná tabuľka pre SR na obdobie 2013 – 2020* [online]. Dostupné na: http://emisie.icz.sk/files/NAT_SK.pdf
- [5] ICZ Slovakia. *Pridelenie emisných kvót pre rok 2015* [online]. 17.02.2015. Dostupné na: <http://emisie.icz.sk/novinky/pridelenie-emisnych-kvot-pre-rok-2015-122/>
- [6] ICZ Slovakia. *Pridelenie emisných kvót pre rok 2016* [online]. 09.02.2016. Dostupné na: <http://emisie.icz.sk/novinky/pridelenie-emisnych-kvot-pre-rok-2016-142/>
- [7] ICZ Slovakia. *Stav plnenia podmienok pre prevádzky v SR za rok 2016* [online]. Dostupné na: http://emisie.icz.sk/files/Stav_plnenia_podmienok_2016.pdf
- [8] ICZ Slovakia. *Stav plnenia podmienok pre prevádzky v SR za rok 2015* [online]. Dostupné na: http://emisie.icz.sk/files/Stav_plnenia_podmienok_2015.pdf
- [9] KALOUDA, František. *Riziko a nejistota – príspevek k precizácii pojmov*. 5. mezinárodná konferencia Řízení a modelování finančních rizik: Ostrava, Česko, 8.-9. září 2010 [online]. Dostupné na: <https://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/rmfr/.content/galerie-dokumentu/2014/plne-zneni-prispevku/Kalouda.Frantisek.pdf>

- [10] MIHÁL, Jozef. *Konto pracovného času* [online]. 17.09.2015. Dostupné na: <http://www.relia.sk/detail.aspx?id=100>
- [11] POHLOD, Jozef – HORNIAČEK, Peter. *Oceňovanie cenných papierov a podielov* [online]. 15.06.2016. Dostupné na: <http://www.eseminare.sk/kalendar-seminarov/ocenovanie-cennych-papierov-a-podielov-uniqueiduchxzASYZNb3XW2GYgjTy5g8pLUL7ez6T6QOQea68B8/>
- [12] ÚČTUJ.SK. *Tvorba, použitie a účtovanie rezerv* [online]. 15.09.2014. Dostupné na: <http://uctuj.sk/uctovnictvo/tvorba-pouzitie-a-uctovanie-rezerv/6791/>
- [13] www.registeruz.sk
- [14] <http://www.sk.kbb.sk/>